

Η ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΜΕΤΑ ΤΟΝ Ν. 4800/2021: ΣΥΝΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΚΑΙ (ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ Ή ΧΡΟΝΙΚΗ) ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΗΣ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Από το 1983¹ μέχρι το 2021 ουδεμία τροποποίηση του κεφαλαίου του Α.Κ. περί των σχέσεων μεταξύ γονέων και τέκνων είχε λάβει χώρα, μολονότι υπήρξαν ουσιώδεις μεταβολές των ρυθμιζόμενων κοινωνικών συνθηκών. Ο Ν. 4800/2021 με τίτλο «*Μεταρρυθμίσεις αναφορικά με τις σχέσεις γονέων και τέκνων, άλλα ζητήματα οικογενειακού δικαίου και λοιπές επείγουσες διατάξεις*» (Φ.Ε.Κ. Α' 81/21-05-2021) προσπάθησε να προσαρμόσει το οικογενειακό δίκαιο στις νέες ανάγκες. Αποτελεί μάλιστα τον νόμο με τα περισσότερα σχόλια σε δημόσια διαβούλευση συγκριτικά με άλλα νομοθετήματα, ο οποίος είναι γνωστός και ως νόμος για τη συνεπιμέλεια, διότι επέφερε γενικότερα σοβαρές μεταρρυθμίσεις στο οικογενειακό δίκαιο, ιδίως δε στις σχέσεις γονέων και τέκνων με μεγαλύτερη και πιο πολυσυζητημένη αυτήν της **καθιέρωσης του κανόνα της συνεπιμέλειας (ακριβέστερα, της από κοινού και εξίσου άσκησης της γονικής μέριμνας²)** μετά το διαζύγιο ή την ακύρωση του γάμου, τη λύση ή ακύρωση του συμφώνου συμβίωσης ή τη διακοπή της συμβί-

---

¹ Με τον Ν. 1329/1983 (Φ.Ε.Κ. Α' 25/18-02-1983) η νομικά ισχυρότερη θέση του άντρα αντικαταστάθηκε από τις αρχές της ισοτιμίας, της συντροφικότητας και εν γένει της αμοιβαιότητας, καταλυομένης έτσι της παντοδυναμίας του συζύγου και πατέρα, η εξουσία του οποίου επιμερίσθηκε μεταξύ των δύο φορέων.

² Με τη νέα διάταξη του άρθρου 1510 του Α.Κ. αντικαθίσταται η προηγούμενη ρύθμιση της «*από κοινού*» άσκησης της γονικής μέριμνας με την άσκησή της «*από κοινού και εξίσου*». Η δε από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας αφορά τόσο τη λήψη των σχετικών με αυτήν αποφάσεων όσο και την εκτέλεσή τους (Κώστα, Ε., Το βέλτιστο συμφέρον του τέκνου και ο ρυθμιστικός του ρόλος μετά τις τροποποιήσεις στο Οικογενειακό Δίκαιο, Ελ.Δ/νη 4/2021, 1061επ.). Βέβαια, δυνατόν κατά τη διάρκεια της έγγαμης συμβίωσής τους οι γονείς να διαφωνούν σε επί μέρους ζητήματα γονικής μέριμνας, οπότε και βάσει του άρθρου 1512 του Α.Κ. δυνατόν να προσφύγουν στο Δικαστήριο, εφ' όσον το επιβάλλει το βέλτιστο συμφέρον του ανηλίκου. Σημειωτέον δε ότι δυνάμει του άρθρου 1516 παρ. 1 του αυτού Κώδικα κάθε γονέας δύναται να ενεργήσει και μόνος του ως προς ζητήματα της καθημερινότητας του τέκνου και κυρίως για όσα σχετίζονται με πράξεις συνήθους επιμελείας του ή με την τρέχουσα διαχείριση της περιουσίας του ή επί επείγουσών περιστάσεων (Παπαδοπούλου – Κλαμαρή, Δ., Άσκηση της γονικής μέριμνας μετά το διαζύγιο, Εφ.Α.Δ.Πολ.Δ. 2020, 1209επ.)

ωσης (διάσταση) των συζύγων ή των μερών του συμφώνου συμβίωσης (βλ. το νέο άρθρο 1513 του Α.Κ.). Ως τέτοια νοείται η συναπόφαση και σύμπραξη των γονέων σε άπαντα τα θέματα, που αφορούν το παιδί, εκτός των πολύ τρεχόντων ή επειγόντων, τα οποία μπορεί να επιχειρεί και μόνος του ο γονέας, με τον οποίον διαμένει το τέκνο, κατόπιν όμως προηγούμενης ενημέρωσης του ετέρου γονέα (άρθρο 1516 παρ. 1 του Α.Κ.)³.

Ειδικότερα, με τα Κεφάλαια Β΄ και Γ΄ του ως άνω Νόμου αντικαταστάθηκε ή τροποποιήθηκε σειρά διατάξεων του ενδέκατου (11^{ου}) Κεφαλαίου του Α.Κ. για τις σχέσεις γονέων και τέκνων και ιδίως για τα θέματα της γονικής μέριμνας των ανηλίκων τέκνων (άρθρα 1510 – 1541). Η ισχύς του ως προς τα ανωτέρω Κεφάλαια άρχισε από τη 16^η-09-2021 (άρθρο 30), ενώ κατά τη μεταβατική διάταξη του άρθρου 18 τα Κεφάλαια Β΄ και Γ΄ εφαρμόζονται και στις εκκρεμείς υποθέσεις επί των οποίων δεν έχει εκδοθεί έως ενάρξεως ισχύος του Νόμου αμετάκλητη δικαστική απόφαση. Στόχος του Νομοθέτη είναι η ανάδειξη και ενίσχυση του θεσμού της συνεπιμέλειας για λόγους ισότητας μεταξύ των γονέων⁴, η δε φιλοσοφία του νέου νομοθετήματος συνίσταται στο ότι κάθε παιδί έχει δικαίωμα να έχει παρόντες και τους δύο γονείς του στην ανατροφή και φροντίδα του, συνεπώς, η ενεργός συμμετοχή και των δύο γονέων πέραν υποχρέωσής τους αποτελεί και δικαίωμα του τέκνου⁵.

---

³ Σημειωτέον ότι ο θεσμός της συνεπιμέλειας δεν είναι απόλυτα καινοφανής, διότι ήδη με τη μεταρρύθμιση του Ν. 1329/1983 στο άρθρο 1513 παρ. 1 του Α.Κ. προβλεπόταν ότι το δικαστήριο μεταξύ άλλων μπορούσε να αναθέσει την άσκηση της γονικής μέριμνας και στους δύο γονείς από κοινού (Βαλμαντώνης, Γ., Η προσαρμογή του ελληνικού οικογενειακού δικαίου στις σύγχρονες ευρωπαϊκές νομοθεσίες, με την καθιέρωση του κανόνα της από κοινού άσκησης της γονικής μέριμνας μετά το χωρισμό των γονέων, Ελ.Δ/νη 4/2021, 1075επ. και ιδίως 1076.). Ωστόσο, στην πράξη δεν εφαρμόστηκε από τα ελληνικά δικαστήρια παρά μόνον σε ελάχιστες περιπτώσεις. Απλώς κατά το προϊσχύσαν δίκαιο δεν ήταν υποχρεωτική η συνεπιμέλεια των διαζευγμένων γονέων ελλείψει σχετικής συμφωνίας για κοινή και από τους δύο άσκηση της επιμελείας. Βέβαια, εάν ελάμβανε χώρα τέτοια συμφωνία των γονέων, τότε ήταν δυνατή η από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας και κατ' επέκταση η συνεπιμέλεια, χωρίς να υπάρχει λόγος προσφυγής στο Δικαστήριο (Φουντεδάκη, Κ., Πρώτες σκέψεις και παρατηρήσεις για το ν. 4800/2021, Ελ.Δ/νη 4/2021, 987επ. και ιδίως 991).

⁴ Σταθόπουλος, Μ., Η νέα ρύθμιση της συνεπιμέλειας, Ελ.Δ/νη 4/2021, 961επ. και ιδίως 961.

⁵ Βαλμαντώνης, Γ., Η προσαρμογή του ελληνικού οικογενειακού δικαίου στις σύγχρονες ευρωπαϊκές νομοθεσίες, με την καθιέρωση του κανόνα της από κοινού άσκησης της γονικής μέριμνας μετά το χωρισμό των γονέων, Ελ.Δ/νη 4/2021, 1075επ. και ιδίως 1076.

Βέβαια, ο ρόλος των γονέων εξακολουθεί να υπάρχει ακέραιος ανεξαρτήτως της διάλυσης ή μη του γάμου ή της συμβίωσης, ενώ προς εξυπηρέτηση του βέλτιστου συμφέροντος του τέκνου⁶ απαιτείται πλέον ρητά η ενεργή παρουσία αμφοτέρων των γονέων στην ανατροφή του^{7, 8}. Η τελευταία (ενεργή παρουσία αμφοτέρων) έρχεται σε αντίθεση με τα ειθισμένα βάσει του προϋσχύσαντος συστήματος, καθώς και τη μέχρι πρότινος παγιωμένη νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων, που διασφάλιζαν στον γονέα, στον οποίο ανατίθετο η αποκλειστική επιμέλεια, περισσότερα προνόμια συμμετοχής στη ζωή του ανηλίκου τέκνου, ενώ ο έτερος γονέας διατηρούσε απλώς το δικαίωμα επικοινωνίας με αυτό, ώστε να έχει δευτερεύοντα ρόλο με απλή τυπική παρουσία στη ζωή του ανηλίκου.⁹ Συνεπώς, η τροποποίηση των σχετικών διατάξεων συζητούταν πολλά χρόνια πριν¹⁰ και η αναμόρφωση του σχετικού νομο-

---

⁶ Στο σημείο τούτο εμβόλιμα αξίζει να επισημανθεί ότι **το βέλτιστο συμφέρον**, που αποτελεί βασική και θεμελιώδη αρχή τόσο της ελληνικής νομοθεσίας όσο και των διεθνών κειμένων περί των σχέσεων γονέων και τέκνων (Λέκκας, Γ., Η επιμέλεια του παιδιού κατά τον Αστικό Κώδικα μετά το ν. 4800/2021, Εκδόσεις Σάκκουλα: Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2021), συνιστά αόριστη νομική έννοια με αξιολογικό περιεχόμενο, που αφ' ενός πρέπει ad hoc να εξειδικεύεται (Νικολόπουλος, Π., Κοινή γονική μέριμνα μετά το διαζύγιο – Πρόοδος ή οπισθοδρόμηση;, Εφ.Α.Δ.Πολ.Δ. 12/2010, 1300επ. και ιδίως 1301), αφ' ετέρου δε δεν πρέπει να λαμβάνεται ως απόλυτη έννοια, αλλά να προσδιορίζεται πάντα με αναφορά στους συγκεκριμένους γονείς (βλ. σχετικώς: Κοτζάμπαση, Α., Παρατηρήσεις στη Μον.Πρωτ.Αθ. 510/2007, Εφ.Α.Δ.Πολ.Δ. 4/2008, 430επ. και ιδίως 434), το συγκεκριμένο τέκνο και τις ανάγκες του, όπως συμπροσδιορίζονται κυρίως από την κατάσταση της υγείας του, την ηλικία του, αλλά και τις οικογενειακές και κοινωνικές συνθήκες, υπό τις οποίες ζει (Λέκκας, Γ., Η επιμέλεια, ό.π., 92 || Από τη νομολογία βλ. ενδεικτικά: Α.Π. 1976/2008, Ελ.Δ/νη 2010, 689επ., Α.Π. 1041/2003, Ελ.Δ/νη 2004, 94επ., Α.Π. 1785/2002, Νο.Β. 2003, 1233επ.).

⁷ Σημειωτέον δε ότι ο νομοθέτης τονίζει εξ αρχής ήδη στο άρθρο 1 του Ν. 4800/2021 ότι όλες οι μεταρρυθμίσεις, που αυτός επιφέρει, πρέπει να ερμηνεύονται και να εφαρμόζονται από τα δικαστήρια κατά τρόπο σύμφωνο προς τη Διεθνή Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού [Ν. 2101/1992, Φ.Ε.Κ. Α' 192/02-12-1992] και τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης [Ν. 4531/2018, Φ.Ε.Κ. Α' 62/05-04-2018]. Επομένως, σε κάθε περίπτωση ο εθνικός δικαστής κατά την εφαρμογή του νέου Νόμου υποχρεούται να προβαίνει σε εναρμόνιση των νέων ρυθμίσεών του με τις προαναφερθείσες διεθνείς συμβάσεις.

⁸ Οι σχέσεις των γονέων και τέκνων θα πρέπει να παραμείνουν ανεπηρέαστες από τις αλλαγές των σχέσεων των γονέων, ενώ και οι δύο γονείς εξακολουθούν να συμμετέχουν ενεργά στην ανατροφή των τέκνων (Βαλμαντώνης, Γ., Η προσαρμογή του ελληνικού οικογενειακού δικαίου στις σύγχρονες ευρωπαϊκές νομοθεσίες, με την καθιέρωση του κανόνα της από κοινού άσκησης της γονικής μέριμνας μετά το χωρισμό των γονέων, Ελ.Δ/νη 4/2021, 1075επ. και ιδίως 1075).

⁹ Βαλτούδης, Α., Συνεπιμέλεια και εναλλασσόμενη κατοικία στο νέο οικογενειακό δίκαιο, Ελ.Δ/νη 4/2021, 999επ. και ιδίως 1008.

¹⁰ Συγκεκριμένα, αποτελούσε αντικείμενο επεξεργασίας όλων των νομοπαρασκευαστικών επιτροπών οικογενειακού δικαίου της τελευταίας δεκαπενταετίας.

θετικού πλαισίου επιβαλλόταν κατόπιν των μεταβολών σε διεθνές επίπεδο, που είχαν επέλθει μετά τον Ν. 1329/1983¹¹.

Αξίζει να επισημανθεί, όμως, ότι έχει υποστηριχθεί¹² ότι το ελληνικό δίκαιο μετά τη μεταρρύθμιση του 1983 υπήρξε και παρέμενε έως ψηφίσεως του Ν. 4800/2021 ένα από τα περισσότερο προοδευτικά διεθνώς νομοθετήματα και ότι, εάν υπήρχε (και τυχόν συνεχίζει να υπάρχει) κάποια υστέρηση του, αυτή δεν αφορούσε τη ρύθμιση των σχέσεων γονέων και τέκνων, αλλά την απουσία οποιασδήποτε ρύθμισης για την απόκτηση παιδιού από ομόφυλα ζευγάρια, ενώ πολλά ευρωπαϊκά κράτη κινούνται προς αυτήν την κατεύθυνση.

Στο παρόν άρθρο, λοιπόν, θα επιχειρηθεί η με το κατά δύναμιν πιο απλό και κατανοητό τρόπο προσέγγιση του περιεχομένου των υπό κρίσιν νέων ρυθμίσεων και των επελθουσών αλλαγών στις σχέσεις γονέων και τέκνων, ιδίως όσον αφορά τη συνεπιμέλεια και την κατά παρέκκλιση αυτής χρονική ή λειτουργική κατανομή της γονικής μέριμνας και επιμελείας. Πρώτα από όλα, όμως, θα υπάρξει εισαγωγικά μία συνοπτική παρουσίαση και κριτική επισκόπησή τους με ορισμένες περαιτέρω παραπομπές εν συνεχεία συγκριτικά και με τις ευρωπαϊκές νομοθεσίες – νομοθετικά πρότυπα του Ν. 4800/2021.

B. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΩΝ ΤΟΥ Ν. 4800/2021

Στα πλεονεκτήματα και τις καινοτομίες των υπό μελέτη ρυθμίσεων του Ν. 4800/2021 συμπεριλαμβάνονται τα κάτωθι:

---

¹¹ Λέκκας, Γ., Η επιμέλεια του παιδιού κατά τον Αστικό Κώδικα μετά το ν. 4800/2021, Εκδόσεις Σάκκουλα: Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2021, σελ. XI (Πρόλογος), όπου χαρακτηριστικά αναφέρει ότι στις μεταβολές σε διεθνές επίπεδο περιλαμβάνονται η από τον Ο.Η.Ε. υιοθέτηση της Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού, η οποία κυρώθηκε με τον Ν. 2101/1992 (ΦΕΚ Α' 192/ 02-12-1992), και η κατοχύρωση δικαιωμάτων του παιδιού στον Χ.Θ.Δ.Ε.Ε., καθώς και οι εξελίξεις σε άλλες ευρωπαϊκές νομοθεσίες, που ρύθμιζαν ήδη την επιμέλεια των παιδιών ανεξαρτήτως της νομικής σχέσης των γονέων τους. Φερ' ειπείν, η συνεπιμέλεια μετά τον χωρισμό των γονέων καθιερώθηκε το 1993 στη Γαλλία, το 1997 στη Γερμανία, ενώ ήδη με τον Νόμο για τα τέκνα του 1989 (Children act 1989) είχαν θεσπιστεί στην Αγγλία σχετικές ρυθμίσεις.

¹² Φουντεδάκη, Κ., Πρώτες σκέψεις και παρατηρήσεις για το ν. 4800/2021, Ελ.Δ/νη 4/2021, 987επ. και ιδίως 991.

(α) Καθιερώνεται μέσω της από κοινού και εξ ίσου άσκησης της γονικής μέριμνας^{13,14} τόσο κατά τον έγγαμο βίο όσο και μετά το διαζύγιο η αρχή της ισότητας των γονέων τόσο στις υποχρεώσεις όσο και στα δικαιώματα απέναντι στα τέκνα κατά το άρθρο 4 του Σ.¹⁵. Μάλιστα η αρχή της ισότητας καθιερώνεται και με την από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας των γεννημένων εκτός γάμου τέκνων κατόπιν δικαστικής αναγνώρισής τους¹⁶.

(β) Ενισχύεται η συνεργασία μεταξύ των γονέων, καθώς ενθαρρύνονται η σύναψη ιδιωτικών συμφωνιών τους και εν γένει ο θεσμός της διαμεσολάβησης, που οδηγεί σε αμοιβαία αποδεκτές λύσεις¹⁷. Άλλωστε, προβλέπονται ρητώς η συναπόφαση και προηγούμενη ενημέρωση του γονέα, ο οποίος δεν διαμένει με το τέκνο, καθ' ο μέτρο η από κοινού λήψη των αποφάσεων αποτελεί το ουσιαστικότερο στοιχείο της άσκησης της επιμελείας¹⁸. Μάλιστα, δυνάμει του Ν. 4800/2021 το Δικαστήριο αποκτά επικουρικό, μπορούμε να πούμε, χαρακτήρα, καθώς καθιερώνονται διαδικαστικά στάδια για τη ρύθμιση της γονικής μέριμνας (βλ. και το άρθρο 1514 του Α.Κ., όπως ισχύει): αρχικά υπάρχει η δυνατότητα ρύθμισής της με έγγραφη συμφωνία των γονέων και παραλλήλως υπάρχει η δυνατότητα προσφυγής σε οικογενειακό διαμεσολαβητή, ενώ στο

---

¹³ Όσον αφορά την **έννοια της επιμελείας**, ταύτη τελεί σε υπαλληλική σχέση με την έννοια της γονικής μέριμνας. Ειδικότερα, η τελευταία είναι ευρύτερη της πρώτης, όπως αυθεντικά ορίζεται κατά γενικό και αφηρημένο τρόπο ήδη στο άρθρο 1510 παρ. 1 του Α.Κ., όπως σήμερα ισχύει. Στη δε επιμέλεια, εμπεριέχονται δυνάμει του άρθρου 1518 του Α.Κ. η ανατροφή, η επίβλεψη, η μόρφωση και η εκπαίδευση του τέκνου, καθώς και ο προσδιορισμός του τόπου διαμονής του (ενδεικτικά: Α.Π. 121/ 2011, Τ.Ν.Π. «ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ»). Εν ολίγοις συμπεριλαμβάνονται στην έννοια αυτήν κάθε φροντίδα ή μέτρο σχετικό με την πνευματική, ψυχική και σωματική ανάπτυξη του τέκνου (Γεωργιάδης, Α., Οικογενειακό Δίκαιο, 1^η Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα: Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2014, 580). Αποτελεί δε τη σπουδαιότερη εκδήλωση της γονικής μέριμνας, δεδομένου ότι συμβάλλει στην ανάπτυξη της προσωπικότητας και την καλλιέργεια του ήθους του τέκνου και της εν γένει κοινωνικής συμπεριφοράς του (Ολ.Α.Π. 9/2002, Τ.Ν.Π. «ΝΟΜΟΣ»).

¹⁴ Αξίζει να σημειωθεί, όμως, και η άποψη ότι η **προσθήκη του όρου «εξ ίσου»** είναι περιττή και πιθανόν να δημιουργήσει προβλήματα ερμηνείας και εφαρμογής με αύξηση των διαφωνιών των γονέων τόσο μετά το διαζύγιο όσο, όμως, και κατά την έγγαμη συμβίωση (Σπυριδάκης, Ι., Παρατηρήσεις για τον νόμο 4800/2021, Ελ.Δ/νη 4/2021, 970επ. και ιδίως 972).

¹⁵ Βαλμαντώνης, Γ., Η προσαρμογή του ελληνικού οικογενειακού δικαίου στις σύγχρονες ευρωπαϊκές νομοθεσίες, με την καθιέρωση του κανόνα της από κοινού άσκησης της γονικής μέριμνας μετά το χωρισμό των γονέων, Ελ.Δ/νη 4/2021, 1075επ. και ιδίως 1078-1079

¹⁶ Βαλμαντώνης, Γ., α.ό.π., 1078.

¹⁷ Βαλμαντώνης, Γ., α.ό.π., 1080-1081.

¹⁸ Βαλμαντώνης, Γ., α.ό.π., 1081-1082.

τέλος προβλέπεται η δυνατότητα προσφυγής στο Δικαστήριο λόγω διαφωνίας των γονέων.

(γ) Ως προς το δικαίωμα επικοινωνίας καθίσταται εναργές ότι είναι λειτουργικό, καθώς συνιστά και υποχρέωση των γονέων, ενώ ο γονέας, που διαμένει με το τέκνο, οφείλει να διευκολύνει και να προωθεί την επικοινωνία του με τον έτερο γονέα επί τακτής βάσεως¹⁹. Περαιτέρω, διευρύνονται οι φορείς επικοινωνίας υπό την έννοια ότι πλέον περιλαμβάνονται και τα αδέρφια, αλλά και οι τρίτοι, που έχουν αναπτύξει μαζί με το τέκνο κοινωνικοσυναισθηματική σχέση οικογενειακής φύσεως (λ.χ. θείοι, σύντροφος γονέα, βιολογικός γονέας κ.λπ.). Καθιερώνεται, άλλωστε, το μαχητό τεκμήριο επικοινωνίας $\frac{1}{3}$ του συνολικού χρόνου του τέκνου, ώστε να δημιουργείται μία βάση διαλόγου μεταξύ των γονέων και να μην υφίστανται περιθώρια για περαιτέρω έριδες και διαφωνίες²⁰. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι η ποιότητα του χρόνου κάθε γονέα με το τέκνο του συναρτάται με την ποσότητα²¹.

Γ. Ο ΚΑΝΟΝΑΣ ΤΗΣ ΑΠΟ ΚΟΙΝΟΥ ΚΑΙ ΕΞ ΙΣΟΥ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ (ΣΥΝΕΠΙΜΕΛΕΙΑ), ΟΙ ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΕΙΣ ΑΠΟ ΑΥΤΟΝ ΚΑΙ ΟΙ ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΗ

Στη νέα διάταξη του άρθρου 1513 του Α.Κ. θεσπίζεται ως κανόνας η υποχρεωτική συνάσκηση της γονικής μέριμνας μετά τον χωρισμό των γονέων και μάλιστα ορίζεται πλέον ρητώς ότι εφαρμόζεται τόσο επί λύσεως του συμφώνου συμβίωσης όσο και επί διακοπής της συμβίωσης ή του συμφώνου συμβίωσης. Έτσι, δίδεται προτεραιότητα στην κοινή άσκηση της γονικής μέρι-

---

¹⁹ Δεν παρέχεται απλώς η δυνατότητα στον γονέα, που δεν έχει την επιμέλεια του τέκνου, να συμβάλλει στην αποτελεσματική προστασία των συμφερόντων του τελευταίου, αλλά θα πρέπει να γίνει δεκτό ότι, μολονότι δεν ορίζεται ευθέως από το γράμμα της διάταξης, κάθε γονέας προτίστως υποχρεούται να διαφυλάσσει και να ενισχύει σχέση του παιδιού με τη δική του οικογένεια, ει δ' άλλως, υποχρέωση του μόνο ως προς την οικογένεια του άλλου δεν θα ήταν δικαιολογημένη (Βλ. εκτενέστερα σε: Φουντεδάκη, Κ., Το νέο δίκαιο των σχέσεων γονέων και παιδιών – Οι αλλαγές που επέφερε στον Αστικό Κώδικα ο Ν. 4800/2021), Νομική Βιβλιοθήκη, 2021, 65).

²⁰ Βαλμαντώνης, Γ., α.ό.π., 1082-1083.

²¹ Παπαρηγόπουλος, Ι., Από το συμφέρον του δικαστή ξανά προς το συμφέρον του παιδιού (γνωμ.), Εφ.Α.Δ.Πολ.Δ. 3-4/2020, 275επ. και ιδίως 278.

μνας, ενώ δευτερεύουσα καθίστανται η προσφυγή στο Δικαστήριο²², ώστε να εισάγεται η **συνεπιμέλεια ως νόμιμο σύστημα άσκησης της γονικής μέριμνας μετά τον χωρισμό**²³.

Στο πλαίσιο αυτό οι γονείς λαμβάνουν από κοινού και ισότιμα όλες τις αποφάσεις περί την επιμέλεια, εκπροσώπηση του τέκνου και διοίκηση της περιουσίας του²⁴, ήτοι η έννοια της από κοινού απόφασης είναι η αυτή με εκείνην κατά τη διάρκεια της έγγαμης συμβίωσης. Ωστόσο, από τον ανωτέρω κανόνα εξαιρούνται οι συνήθεις πράξεις επιμελείας, οι πράξεις τρέχουσας διαχείρισης και εκείνες με επείγοντα χαρακτήρα, που διενεργούνται από τον γονέα, με τον οποίον διαμένει το τέκνο κατόπιν προηγούμενης ενημέρωσης του έτερου γονέα²⁵. Με την τροποποίηση του άρθρου 1513 του Α.Κ. και την κοινή άσκηση της γονικής μέριμνα καλύφθηκε το νομοθετικό κενό, που έμμεσα «εξανάγκαζε» τους γονείς να προσφύγουν αμέσως στο Δικαστήριο²⁶, δεδομένου ότι οι σύζυγοι με το που διέκοπταν την κοινή συμβίωση και δη ακόμη πριν από τις σκέψεις και ενέργειες για διαζύγιο έσπευδαν να ρυθμισθεί προσωρινά η επιμέλεια με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων κατ' άρθρον 725 του Κ.Πολ.Δ.. Βέβαια, το κενό αυτό καλυπτόταν και ερμηνευτικώς, πλην όμως είναι συνεπέστερο για την ασφάλεια δικαίου η νομοθετική πρόβλεψη²⁷.

Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 1514 του Α.Κ. η άσκηση της γονικής μέριμνας μετά τη λύση του γάμου δυνατόν να ρυθμισθεί διαφορετικά είτε από τους ίδιους τους γονείς δυνάμει εγγράφου βεβαίας χρονολογίας, το οποίο, σημειωτέον, σε αντίθεση με το προϊσχύσαν καθεστώς (βλ. το παλαιό άρθρο 1513 του προϊσχύσαντος Α.Κ.) πλέον δεν χρειάζεται να επικυρωθεί ως συμ-

---

²² Κώνστα, Ε., Το βέλτιστο συμφέρον του τέκνου και ο ρυθμιστικός του ρόλος μετά τις τροποποιήσεις στο Οικογενειακό Δίκαιο, Ελ.Δ/νη 4/2021, 1061επ. και ιδίως 1062.

²³ Σταθόπουλος, Π., Η νέα ρύθμιση της συνεπιμέλειας, Ελ.Δ/νη 4/2021, 961επ. και ιδίως 966.

²⁴ Φουντεδάκη, Κ., Το νέο δίκαιο των σχέσεων γονέων και παιδιών – Οι αλλαγές που επέφερε στον Αστικό Κώδικα ο Ν. 4800/2021, ό.π., 36.

²⁵ Ράμμου, Μ., Η καθιέρωση της συνεπιμέλειας στο πλαίσιο αναμόρφωσης του οικογενειακού δικαίου, Ελ.Δικ. 4/2021, 1067επ..

²⁶ Σταθόπουλος, Π., Η νέα ρύθμιση της συνεπιμέλειας, ό.π., 965.

²⁷ Σταθόπουλος, Π., ό.α.π., 965, υποσημ. 7.

φωνία γονέων από το Δικαστήριο με τη μορφή δικαστικής απόφασης²⁸, είτε από το Δικαστήριο επί διαφωνίας των τελευταίων, οπότε και τούτο δύναται **είτε** να κατανείμει την άσκηση της γονικής μέριμνας μεταξύ των γονέων **είτε** να εξειδικεύσει τον τρόπο άσκησής της στα κατ' ιδίαν θέματα **είτε** να αναθέσει την άσκηση της γονικής μέριμνας στον έναν γονέα ή ακόμη και σε τρίτο. Επίσης, έχει τις προβλεπόμενες στην παρ. 2 του ανωτέρω άρθρου δυνατότητες.

Στον Νόμο εισάγονται επί των περιπτώσεων αδυναμίας εύρεσης κοινής λύσης και συμφωνίας των γονέων σχετικά με τον τρόπο άσκησης της γονικής μέριμνας παρεκκλίσεις στον ανωτέρω κανόνα της από κοινού και εξ ίσου άσκησης της γονικής μέριμνας. Όσον αφορά την **κατανομή της άσκησης της γονικής μέριμνας μεταξύ των γονέων**, ο ίδιος ο Νομοθέτης την προτάσσει ως την αμέσως καλύτερη λύση μετά την από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας, ενώ μπορεί να είναι είτε χρονική είτε λειτουργική είτε συνδυασμός αυτών. Ως προς την αποκλειστική ανάθεση της επιμελείας στον έναν γονέα, αξίζει να τονισθεί ότι σε αντίθεση προς την παλαιά διάταξη του άρθρου 1513 του Α.Κ., ως ίσχυσε μέχρι τον Ν. 4800/2021, όπου αναγραφόταν ως πρώτη δυνατότητα του Δικαστηρίου, πλέον αναγράφεται κατά σειρά τρίτη, ενώ προηγούνται η κατανομή της άσκησης της γονικής μέριμνας μεταξύ των γονέων και η εξειδίκευση του τρόπου άσκησής της στα κατ' ιδίαν θέματα²⁹, ώστε να συνάγεται τόσο γραμματικά όσο και ερμηνευτικά η αυθεντική βούληση του Νομοθέτη να δίδεται προτεραιότητα στις δύο τελευταίες δυνατότητες έναντι της αποκλειστικής ανάθεσης στον έναν γονέα, στην οποία το Δικαστήριο θα καταλήγει μόνον επί απορρίψεως των προηγουμένων δύο περιπτώσεων³⁰.

Τέλος, σύμφωνα με τη νέα διάταξη του άρθρου 1519 παρ. 1 του Α.Κ., ακόμη και όταν η επιμέλεια ασκείται αποκλειστικά από τον έναν γονέα ή έχει

---

²⁸ Η ratio της ανωτέρω πρόβλεψης ενέκειτο στη σκέψη ότι η εν λόγω απόφαση των γονέων έπρεπε να ελέγχεται δικαστικώς, προκειμένου να αποκλείονται περιπτώσεις κατά τις οποίες ήταν σε αντίθεση προς το συμφέρον του τέκνου και εξυπηρετούσε απλώς και μόνον τα συμφέροντα των γονέων (Σπιριδάκης, Ι., Παρατηρήσεις για τον νόμο 4800/2021, Ελ.Δ/νη 4/2021, 961επ. και ιδίως 966).

²⁹ Λέκκας, Γ., Η επιμέλεια του παιδιού κατά τον Αστικό Κώδικα μετά το ν. 4800/2021, Εκδόσεις Σάκκουλα: Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2021, 196.

³⁰ Λέκκας, Γ., ό.α.π., 196-197.

γίνει κατανομή της, λαμβάνονται από κοινού οι αποφάσεις, οι οποίες μπορούν να κατηγοριοποιηθούν ως εξής: (α) σε αυτές, που αφορούν θέματα, για τα οποία οι γονείς αποφασίζουν άπαξ (ονοματοδοσία και επιλογή θρησκειύματος του τέκνου), καθώς και (β) σε αυτές, που λαμβάνονται εκτάκτως από τους γονείς κατά αραιά χρονικά διαστήματα (για ζητήματα υγείας του εκτός των επειγόντων και εντελώς τρεχόντων, καθώς και ζητήματα εκπαίδευσης, που επιδρούν αποφασιστικά στο μέλλον του τέκνου). Η ρύθμιση αυτή³¹, που υιοθετεί τη θεωρία του πυρήνα της επιμελείας³², που ακολουθεί και η νομολογία³³, αποσκοπεί στην αποφασιστική συμμετοχή και συναπόφαση του μη διαμέλλοντος με το τέκνο γονέα ως προς σημαντικά ζητήματα της επιμελείας του.

Στο σημείο δε αυτό αξίζει να επισημανθεί ότι έχει υπάρξει διχογνωμία σχετικά με τη φύση της απαρίθμησης των ως άνω περιπτώσεων. Υπό το πλαίσιο τούτο υποστηρίζεται ότι πρέπει να ενταχθούν και άλλες αποφάσεις στον πυρήνα της γονικής μέριμνας και να απαιτείται η κοινή απόφαση των γονέων σε κάθε περίπτωση σοβαρής απόφασης επιμελείας, που θα επηρεάσει το τέκνο μακροπρόθεσμα³⁴, ενώ έχει προταθεί η προσθήκη στο τέλος του καταλόγου του εν λόγω άρθρου της φάσης «και οποιοδήποτε άλλο ζήτημα επιδρά αποφασιστικά στο μέλλον του τέκνου»³⁵. Από την άλλη πλευρά, έχει διατυπωθεί η θέση, με την οποίαν τάσσεται και ο γράφων, ότι μία υπερβολική διεύρυνση του πεδίου της υποχρεωτικής συναπόφασης των γονέων είναι δυνα-

---

³¹ Στο άρθρο 12 της Αιτιολογικής Έκθεσης αναφέρεται ότι «με την προτεινόμενη ρύθμιση επιδιώκεται η αποφασιστική συμμετοχή και συναπόφαση του γονέα που δεν διαμένει με το τέκνο για σημαντικά ζητήματα που αφορούν την επιμέλεια του». Ωστόσο, παρατηρείται ότι η ρύθμιση δεν αφορά τον γονέα, που δεν διαμένει με το τέκνο, αλλά ακριβώς τον μη ασκούντα εν όλω ή εν μέρει την επιμέλεια (Φουντεδάκη, Κ., «Το νέο δίκαιο των σχέσεων γονέων και παιδιών – Οι αλλαγές που επέφερε στον Αστικό Κώδικα ο Ν. 4800/2021», ό.π., 69, υποσημ. 213)

³² Σύμφωνα με αυτήν τη θεωρία, πράξεις επιμελείας επηρεάζουσες τη ζωή του ανηλίκου και ούσες εξόχως σημαντικές για τη διαμόρφωση της προσωπικότητας του τέκνου λαμβάνονται και από τους δύο γονείς, ακόμη και εάν η επιμέλεια έχει ανατεθεί σε έναν εξ αυτών. Προοιωνίζει δε την ανωτέρω νομοθετική μεταβολή, ούτως ώστε η από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας και μετά το διαζύγιο να καταστεί ο κανόνας (Λέκκας, Γ., Η επιμέλεια του παιδιού κατά τον Αστικό Κώδικα μετά το ν. 4800/2021, ό.π., 240).

³³ Όπως ενδεικτικώς: Α.Π. 1700/2001, Ελ.Δ/νη 2002, 1619επ., Α.Π. 417/2005, Α.Π. 1005/2006, Τ.Ν.Π. «ΝΟΜΟΣ».

³⁴ Λέκκας, Γ., Η επιμέλεια, ό.π., 240

³⁵ Σταθόπουλος, Μ., Η νέα ρύθμιση της συνεπιμελείας, Ελ.Δ/νη 4/2021, 962.

τόν να οδηγήσει σε μία διευρυμένη συνεπιμέλεια, ακόμη και σε περιπτώσεις, όπου κάτι τέτοιο δεν είναι εφικτό (βλ. το άρθρο 1514 παρ. 2 του Α.Κ.)³⁶.

Έτσι, η εν λόγω ρύθμιση τυγχάνει εφαρμογής μόνον επί απόκλισης από το νόμιμο σύστημα συνάσκησης της γονικής μέριμνας και επιμελείας. Φερ' ειπείν, εάν έχει κατανεμηθεί χρονικά, ανεξαρτήτως του γονέα που ασκεί αποκλειστικά την επιμέλεια το τάδε χρονικό διάστημα επί εμφάνισης ζητήματος, που χρήζει συναπόφασης, λαμβάνεται κοινή απόφαση. Αντιστοίχως δε, εάν υπάρχει λειτουργική κατανομή, ακόμη και εάν το χρήζον συναπόφασης ζήτημα εμπίπτει στο πεδίο αρμοδιοτήτων του ενός γονέα, η απόφαση θα ληφθεί από αμφοτέρους³⁷.

Δ. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΗΣ ΓΟΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΗ ΛΥΣΗ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ Ή ΤΟΥ ΣΥΜΦΩΝΟΥ ΣΥΜΒΙΩΣΗΣ

Το Δικαστήριο μετά τη λύση του γάμου ή του συμφώνου συμβίωσης επί προσφυγής των γονέων σε αυτό κατόπιν σχετικής διαφωνίας τους μπορεί με βάση τα κριτήρια, που αναφέρονται στις νέες διατάξεις των άρθρων 1511 και 1514 του Α.Κ., όπως ισχύουν μετά τον Ν. 4800/2021, να κατανείμει είτε χρονικά είτε λειτουργικά τη γονική μέριμνα και επιμέλεια του τέκνου κατά την πρόβλεψη της παρ. 3 του άρθρου 1514. Αναλυτικότερα:

Δ1. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ

Το Δικαστήριο μπορεί να κατανείμει λειτουργικά τη γονική μέριμνα μεταξύ των διαζευγμένων ή των εν διαστάσει τελούντων συζύγων ή συντρόφων, ήτοι να κατανείμει τις τρεις βασικές λειτουργίες της (επιμέλεια, διοίκηση περι-

---

³⁶ Δεν θα πρέπει να ερμηνεύεται το άρθρο 1519 παρ. 1 του Α.Κ., ως έχει σήμερα, διασταλτικά, όχι επειδή πρόκειται για κανόνα εξαιρετικού δικαίου, αλλά επειδή στις περιπτώσεις, όπου υπάρχει απόκλιση εκ της από κοινού και εξ ίσου άσκησης της επιμελείας είτε με συμφωνία των γονέων είτε κατόπιν δικαστικής απόφασης, η υποχρεωτική συναπόφαση θα πρέπει να είναι περιορισμένη (βλ. αναλυτικότερα σε: Φουντεδάκη, Κ., Το νέο δίκαιο των σχέσεων γονέων και παιδιών, ό.π., 70).

³⁷ Π.χ. Εάν ο πατέρας έχει αναλάβει την εκπαίδευση του τέκνου, αλλά πρέπει να αποφασισθεί εάν το τελευταίο συμμετάσχει στις Πανελλήνιες Εξετάσεις ή όχι, ακριβώς επειδή αυτή η απόφαση το επηρεάζει μακροπρόθεσμα και αποφασιστικά, θα πρέπει να ληφθεί από κοινού από τους γονείς (Φουντεδάκη, Κ., Το νέο δίκαιο των σχέσεων γονέων και παιδιών, ό.π., 69).

ουσίας, εκπροσώπηση)³⁸ μεταξύ τους. Ως λειτουργική δε κατανομή της γονικής μέριμνας ορίζεται η ανάθεση ορισμένων λειτουργιών στον έναν γονέα και των υπολοίπων στον άλλον³⁹, κάτι που υιοθετείται στη δικαστηριακή πρακτική τις περισσότερες φορές, ούτως ώστε να μην αποκλεισθεί τελείως ο ένας εκ των δύο από την άσκηση αυτού του σημαντικού λειτουργικού δικαιώματος με γνώμονα πάντα το αληθινό βέλτιστο συμφέρον του τέκνου⁴⁰ (λ.χ. να ανατεθεί στον έναν γονέα η επιμέλεια, η εκπροσώπηση και ορισμένες διαχειριστικές πράξεις, ενώ στον άλλον η υπόλοιπη διοίκηση της περιουσίας⁴¹). Σημειωτέον ότι είναι δυνατή και η λεγόμενη **μερική κατανομή**, ήτοι η κατανομή μερικών λειτουργιών μεταξύ των γονέων και η άσκηση όλων των υπολοίπων από κοινού (λ.χ. ανάθεση αποκλειστικά στον έναν γονέα μόνον της εκπαίδευσης και στον άλλον των υπολοίπων ζητημάτων της επιμελείας με παράλληλη από κοινού άσκηση της εκπροσώπησης και της διοίκησης της περιουσίας⁴²). Έτσι, δυνατή κάθε πιθανή κατανομή του περιεχομένου της γονικής μέριμνας, ούτως ώστε να ασκείται και από τους δύο γονείς, πλην όμως καθείς εξ αυτών να ενεργεί ως προς τα δικά του καθήκοντα⁴³.

Εκ των άρθρων 1511 έως 1514 του Α.Κ. συνάγεται ότι η εν λόγω κατανομή πρέπει να γίνεται κατά τρόπο, ώστε να μην αποκλείεται εντελώς ο ένας των γονέων από την ανατροφή του τέκνου τους⁴⁴, κάτι που μπορεί να επιτευ-

---

³⁸ Γεωργιάδης, Γ., ό.π., αρ. 58, Αγαλλοπούλου, Π., Στο: Γεωργιάδης, Α., & Σταθόπουλος, Μ., Αστικός Κώδικας – Οικογενειακό Δίκαιο (άρθρα 1505 – 1694), άρθρα 1513 – 1514, Εκδόσεις Π.Ν. Σάκκουλας, 2003, 2^η έκδοση, αρ. 78.

³⁹ Α.Π. 1321/1992, Αρμ. 48, 340επ., Α.Π. 634/1996, Ελ.Δ/νη 37, 1551επ., Αγαλλοπούλου, Π., Στο: Γεωργιάδης, Α., & Σταθόπουλος, Μ., Αστικός Κώδικας – Οικογενειακό Δίκαιο (άρθρα 1505 – 1694), άρθρα 1513 – 1514, Εκδόσεις Π.Ν. Σάκκουλας, 2003, 2^η έκδοση, αρ. 78.

⁴⁰ Γεωργιάδης, Γ., Ζητήματα από την κατανομή της άσκησης της γονικής μέριμνας μεταξύ των γονέων, Στο: Διεθνής Επιτροπή Προσωπικής Κατάστασης - Ελληνικό Τμήμα, Το πρόσωπο και η οικογένεια στο δίκαιο και την κοινωνία, αρ. 58.

⁴¹ Παπαχρίστου, Α., Νέες μορφές άσκησης της γονικής μέριμνας μετά το διαζύγιο, Αρμ. 1985, 100επ. και ιδίως 101.

⁴² Παπαχρίστου, Α., α.ό.π..

⁴³ Κούσουλας, Χ., Η γονική μέριμνα μετά την ανώμαλη εξέλιξη της έγγαμης σχέσης των γονέων, Ιδιωτική Έκδοση, Θεσσαλονίκη, 1987, 166, Παντελίδου, Κ, Το Διαζύγιο και οι Συνέπειές του, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, 321, Ράμμου, Μ., Η καθιέρωση της συνεπιμέλειας στο πλαίσιο της αναμόρφωσης του οικογενειακού δικαίου, Ελ.Δ/νη 4/2021, 1115επ. και ιδίως 1118.

⁴⁴ Υπό τούτο το πρίσμα η μέχρι σήμερα δικαστηριακή πρακτική, κατά την οποία η επιμέλεια ανατίθεται αποκλειστικά στον έναν γονέα και η εκπροσώπηση του τέκνου και η διοίκηση της

χθεί επί κάθετης (και όχι οριζόντιας) κατανομής μίας εκ των λειτουργιών της γονικής μέριμνας⁴⁵. Πρόκειται, δηλαδή, για **λειτουργική κατανομή των υπο-λειτουργιών της επιμελείας** και διαφοροποιείται από τη λειτουργική κατανομή της γονικής μέριμνας. Η λύση της ισότιμης λειτουργικής κατανομής της επιμελείας ενισχύει αφ' ενός τον ψυχοσυναισθηματικό δεσμό του τέκνου με τον μη διαμένοντα με αυτόν τέκνο, αφ' ετέρου δε τους δεσμούς του τέκνου με αμφότερους τους γονείς, δημιουργώντας ένα κλίμα αγάπης και εμπιστοσύνης⁴⁶.

Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 1514 παρ. 3 εδ. α' του Α.Κ. μπορεί να κατανείμει ορισμένες πτυχές της επιμελείας του τέκνου⁴⁷, ενώ ως προς τις υπόλοιπες εξουσίες της γονικής μέριμνας να ισχύει ο κανόνας της από κοινού άσκησης της γονικής μέριμνας κατά το άρθρο 1513 του Α.Κ.⁴⁸. Άλλες δυνατότητες συνιστούν και ο καθορισμός του τόπου διαμονής από τον έναν γονέα *ή* η ανάθεση στον έναν γονέα όλων των εξουσιών της γονικής μέριμνας πέραν του τόπου διαμονής⁴⁹, ούτως ώστε να μην είναι η μετακίνησή του σε περίπτωση που δεν το επιθυμεί και ο άλλος γονέας⁵⁰.

Βέβαια πρέπει να σημειωθεί ότι έχει ασκηθεί και κριτική στη λειτουργική κατανομή. Έχει υποστηριχθεί στο πλαίσιο τούτο, λοιπόν, ότι η μη ενιαία αντι-

---

περιουσία του στον άλλον ή και στους δύο μαζί (Γεωργιάδης, Γ., Ζητήματα από την κατανομή άσκησης γονικής μέριμνας μεταξύ των γονέων, Εφ.Α.Δ.Πολ.Δ. 11/2016, 903επ. και ιδίως 908, Κούσουλας, Χ., Η γονική μέριμνα, ό.π., 165-166), δεν φαίνεται αποτελεσματική και ικανοποιητική, δεδομένου ότι αποκλείει κατ' ουσίαν τον έναν γονέα από αποφάσεις σχετικές με την ανατροφή του τέκνου, ενώ τον περιορίζει σε υποθέσεις περιουσιακής διαχείρισης, όταν πολλές φορές η περιουσία του τέκνου είναι ανύπαρκτη (Γεωργιάδης, Γ., Ζητήματα από την κατανομή της άσκησης της γονικής μέριμνας μεταξύ των γονέων, Στο: Διεθνής Επιτροπή Προσωπικής Κατάστασης - Ελληνικό Τμήμα, Το πρόσωπο και η οικογένεια στο δίκαιο και την κοινωνία, αρ. 58), ενώ έχει διατυπωθεί ακόμη και από τα ίδια τα δικαστήρια ουσίας ότι ο εν λόγω τρόπος κατανομής στερείται ουσιαστικού περιεχομένου (ενδεικτικά: Μον.Πρωτ.Θεσ. 30529/2006, Αρμ. 2007, 528επ.).

⁴⁵ Γεωργιάδης, Γ., Ζητήματα από την κατανομή άσκησης γονικής μέριμνας μεταξύ των γονέων, Εφ.Α.Δ.Πολ.Δ. 11/2016, 903επ. και ιδίως 905.

⁴⁶ Κώνστα, Ε., Το βέλτιστο συμφέρον του τέκνου και ο ρυθμιστικός του ρόλος μετά τις τροποποιήσεις στο Οικογενειακό Δίκαιο, Ελ.Δ/νη 4/2021, 1061επ. και ιδίως 1062-1063.

⁴⁷ Π.χ. η εκπαίδευση του ανηλίκου, η παροχή στέγης [Γεωργιάδης, Γ., Η λειτουργική κατανομή επιμέρους τομέων της επιμέλειας ανηλίκου μεταξύ των γονέων (Γνωμοδότηση), Χρ.Ι.Δ. 2016, 73επ. και ιδίως 74], η κάλυψη των υγειονομικών και φαρμακευτικών αναγκών (ενδεικτικά: Α.Π. 1612/2017, Χρ.Ι.Δ. 2018, 583επ.).

⁴⁸ Λέκκας, Γ., Η επιμέλεια του παιδιού κατά τον Αστικό Κώδικα μετά το ν. 4800/2021, ό.π., 224.

⁴⁹ Ενδεικτικά: Μον.Πρωτ.Αθ. 7488/2017 (ασφαλιστικά μέτρα), Τ.Ν.Π. «ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ».

⁵⁰ Λέκκας, Γ., Η επιμέλεια του παιδιού, ό.π., 224.

μετώπιση των υποθέσεων του τέκνου μπορεί να επιφέρει τα αντίθετα αποτελέσματα, καθώς πολλάκις δημιουργούνται έριδες μεταξύ των γονέων, διότι οι βασικές λειτουργίες της γονικής μέριμνας είναι αλληλοσυνδεόμενες και αλληλοεπηρεάζονται (λ.χ. όταν, ενώ ο ένας γονέας έχει αναλάβει την υγεία του τέκνου και ο έτερος τη διαχείριση της περιουσίας, ανακύπτει το ενδεχόμενο δαπανηρής χειρουργικής επέμβασης / π.χ. στην ανωτέρω περίπτωση λειτουργικής κατανομής ανακύπτει ζήτημα για φοίτηση του τέκνου σε ακριβό ιδιωτικό σχολείο ή μη)^{51, 52}.

Οι ανωτέρω, όμως, προβληματισμοί έχουν υπερπηδηθεί μέσω του άρθρου 1519 παρ. 1 του Α.Κ., όπως σήμερα ισχύει, καθώς οι πράξεις επιμελείας, που επηρεάζουν σημαντικά και μακροπρόθεσμα τη ζωή του ανηλίκου και διαδραματίζουν καίριο ρόλο στη διαμόρφωση της προσωπικότητάς του, λαμβάνονται πάντοτε από αμφοτέρους τους γονείς ανεξαρτήτως εάν το εκάστοτε ανακύπτον ζήτημα ανήκει στην αρμοδιότητα του ενός γονέως ή όχι. Ως εκ τούτου, η λειτουργική κατανομή της επιμελείας, εφ' όσον αποβλέπει στο βέλτιστο και αληθινό συμφέρον του τέκνου (το πρωταρχικό κριτήριο, όπως ήδη ελέχθη), είναι προτιμότερη από την αποκλειστική ανάθεση της επιμελείας μόνον στον έναν γονέα, διότι αμφοτέροι οι γονείς συμμετέχουν στην ανατροφή του και συντηρούνται έτσι οι δεσμοί του τέκνου με αυτούς, ενώ συγχρόνως αποφεύγονται, εφ' όσον δεν κρίνονται ακατάλληλοι ή έκπτωτοι και πάντως τρέφουν αγάπη για το τέκνο τους, διάφορες αδικίες και διαφοροποιήσεις ως προς τους γονείς, ιδίως όταν και οι δύο τελούν στο ίδιο ή αντίστοιχο μορφωτικό και προσωπικό επίπεδο. Πάντως μέσω της λειτουργικής κατανομής δεν πρέπει να οδηγούμαστε στην αναπαραγωγή στερεοτύπων σε σχέση με το φύλο των

---

⁵¹ Αγαλλοπούλου, Π., Στο: Γεωργιάδης, Α., & Σταθόπουλος, Μ., Αστικός Κώδικας – Οικογενειακό Δίκαιο (άρθρα 1505 – 1694), άρθρα 1513 – 1514, ό.π., άρθρα 1513 -1514, αρ. 82.

⁵² Παρατίθεται για την πληρότητα της προσέγγισης και η διατύπωση της υποστηρικθείσης θέσης ότι η λειτουργική κατανομή δυνατόν να διαωνίζει κατά τρόπο έμμεσο και συγκαλυμμένο τα έμφυλα στερεότυπα περί την κατανομή των γονικών ρόλων, όπως διαμορφώνονταν προ του Ν. 1329/1983, όπου η μητέρα είχε την επιμέλεια, πλην όμως αποκλειστικός φορέας της εξουσίας διοίκησης της περιουσίας των τέκνων ήταν ο πατέρας με την πατρική εξουσία (Παπαχρίστου, Α., Νέες μορφές άσκησης της γονικής μέριμνας μετά το διαζύγιο, ό.π., 101).

γονέων (λ.χ. η μητέρα θα αναλαμβάνει την καθημερινή φροντίδα των τέκνων και στον πατέρα θα ανατίθεται η μόρφωση και άθληση)⁵³.

Εν κατακλείδι, θα μπορούσαμε να πούμε ότι με τη λειτουργική κατανομή επί μέρους λειτουργιών της επιμέλειας, εφ' όσον εξασφαλίζεται η ενεργή συμμετοχή και των δύο γονέων στην ανατροφή του τέκνου κατά τον τρόπο που προαναφέραμε, είναι δυνατόν να επιτυγχάνεται ένα είδος συνεπιμέλειας, που συνάδει με τον κανόνα της από κοινού άσκησης της γονικής μέριμνας μετά τη λύση του γάμου ή του συμφώνου συμβίωσης, στο μέτρο του δυνατού. Εν όψει αδυναμίας για από κοινού και εξ ίσου άσκηση της γονικής μέριμνας η λειτουργική κατανομή της επιμέλειας είναι προτιμητέα σε αντίθεση με την αποκλειστική ανάθεσή της στον έναν γονέα με ταυτόχρονο αποκλεισμό του άλλου και κρίνεται ως η επωφελέστερη λύση^{54, 55}.

Δ2. ΧΡΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ

Ως χρονική κατανομή της άσκησης της γονικής μέριμνας μπορεί να ορισθεί η ανάθεση των τριών βασικών λειτουργιών της (επιμέλειας, διοίκησης περιουσίας, εκπροσώπησης) σε καθέναν των γονέων κατά ορισμένα περιοδικά χρονικά διαστήματα, που μπορεί να είναι μήνες ή εβδομάδες ή ακόμη και ημέρες⁵⁶. Από τα ελληνικά δικαστήρια έχει οριστεί κυρίως να είναι είτε μηνιαία είτε

---

⁵³ Φουντεδάκη, Κ., Το νέο δίκαιο των σχέσεων γονέων και παιδιών, ό.π., 53.

⁵⁴ Γεωργιάδης, Γ., Ζητήματα από την κατανομή της άσκησης της γονικής μέριμνας μεταξύ των γονέων, Στο: Διεθνής Επιτροπή Προσωπικής Κατάστασης - Ελληνικό Τμήμα, Το πρόσωπο και η οικογένεια στο δίκαιο και την κοινωνία, αρ. 67.

⁵⁵ Η λειτουργική κατανομή της επιμέλειας έχει υιοθετηθεί σε πολλές υποθέσεις από την εγχώρια νομολογία. Σχετικώς ενδεικτικά παρατίθενται οι ακόλουθες αποφάσεις (α) σχετικά με τη λειτουργική κατανομή της επιμέλειας: Α.Π. 22/1989, Ε.Ε.Ν. 1989, 927επ., Α.Π. 1079/1986, Ελ.Δ/νη 1987, 842επ., όπου και σημειώσεις Πατεράκη, Μον.Πρωτ.Αθ. 5524/2017, Τ.Ν.Π. «ΝΟΜΟΣ», Μον.Πρωτ.Αθ. 39/2015, Τ.Ν.Π. «ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ», καθώς και (β) σχετικά με τη λειτουργική κατανομή της επιμέλειας με συναπόφαση για συγκεκριμένους τομείς της: Μον.Πρωτ.Αθ. 14143/2019, Νο.Β. 2020, 30επ., Μον.Πρωτ.Αθ. 7488/2017, Τ.Ν.Π. «ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ».

⁵⁶ Φερ' ειπείν, σύμφωνα με δικαστική απόφαση ο πατέρα ασκεί το δικαίωμα της γονικής μέριμνας και τις περαιτέρω λειτουργίες του τον χειμώνα και η μητέρα το καλοκαίρι ή αντιστρόφως [Αγαλλοπούλου, Π., Στο: Γεωργιάδης, Α., & Σταθόπουλος, Μ., Αστικός Κώδικας – Οικογενειακό Δίκαιο (άρθρα 1505 – 1694)», άρθρα 1513-1514, αρ. 83].

δεκαπενθημέρου⁵⁷. Έτσι, πρόκειται για την **εναλασσόμενη άσκηση της γονικής μέριμνας**, ήτοι του συνόλου των λειτουργιών της, από καθέναν των γονέων για ορισμένο χρονικό διάστημα⁵⁸. Συνεπώς, η γονική μέριμνα θα ασκείται για το χ' χρονικό διάστημα από τον έναν γονέα και εν συνεχεία για το ψ' από τον άλλον με την επιπρόσθετη δυνατότητα της επανειλημμένης εναλλαγής τους κατά ορισμένα χρονικά διαστήματα⁵⁹.

Στο πλαίσιο τούτο το τέκνο έχει λειτουργικά δύο κατοικίες (διπλή κατοικία), τη μητρική και την πατρική⁶⁰. Έτσι, ο γονέας στο πλαίσιο της χρονικής κατανομής ο εκάστοτε γονέας κατά τον χρόνο, που του έχει ορισθεί, ασκεί μόνος του τις πράξεις επιμελείας με εξαίρεση πάντοτε τον πυρήνα της γονικής μέριμνας, ήτοι τις πράξεις του άρθρου 1519 παρ. 1 του Α.Κ., για τις οποίες απαιτείται οπωσδήποτε συναπόφαση των γονέων⁶¹. Άλλωστε, η εν λόγω από κοινού λήψη αποφάσεων αποτελεί το ουσιαστικότερο στοιχείο της άσκησης της κοινής επιμελείας, που έχει θεσπισθεί με τον Ν. 4800/2021⁶².

Το Δικαστήριο για τη χορήγηση της διπλής κατοικίας λαμβάνει υπ' όψιν του διάφορα κριτήρια, όπως είναι μεταξύ άλλων (α) η κοντινή απόσταση των κατοικιών των γονέων του τέκνου προς αποφυγήν της διατάραξης της ασφαλείας και του περιβάλλοντος του τελευταίου⁶³, (β) η ηλικία του, δεδομένου ότι η χρονική κατανομή ιδίως σε τρυφερή ηλικία πρέπει να εφαρμόζεται πάντοτε με τη δέουσα φειδώ⁶⁴, (γ) οι σχέσεις των γονέων μεταξύ τους, (δ) η οικονομική δυνατότητα των γονέων, (ε) η επαγγελματική ευελιξία και διαθεσιμότητά τους,

⁵⁷ Μον.Εφ.Πειρ. 298/2021, Ελ.Δ/νη 4/2021, 1188 επ. (όπου και παρατηρήσεις του Γ. Βαλμαντώνη και αναφορά σε περισσότερα μοντέλα χρονικής κατανομής της επιμελείας μεταξύ των γονέων στον διεθνή χώρο) και ιδίως 1199.

⁵⁸ Παπαχρίστου, Α., Νέες μορφές άσκησης της γονικής μέριμνας μετά το διαζύγιο, Αρμ. 39/1985, 100επ. και ιδίως 101 – 102.

⁵⁹ Κούσουλας, Χ., Η γονική μέριμνα μετά την ανώμαλη εξέλιξη της έγγαμης σχέσης των γονέων, ό.π., 166.

⁶⁰ Βαλμαντώνης, Γ., Εναλασσόμενη κατοικία τέκνου, Επιμόρφωση της Ε.Σ.ΔΙ., 2021, 1, δημ. https://www.esdi.gr/nex/images/stories/pdf/epimorfosi/2021/valmantonis2_2021.pdf.

⁶¹ Λέκκας, Γ., Η επιμέλεια του παιδιού κατά τον Αστικό Κώδικα μετά το ν. 4800/2021, ό.π., 224.

⁶² Κονδυλη, Ι., Ειδικές πράξεις του γονέα μετά το διαζύγιο, τη διάσταση ή την ακύρωση του γάμου, Εφ.Α.Δ.Πολ.Δ. 4/2021, 398.

⁶³ Βλ. ενδεικτικά τη Μον.Πρωτ.Αθ. 4608/2023 (ασφαλιστικά μέτρα), Τ.Ν.Π. «ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ».

⁶⁴ Βαλμαντώνης, Γ., Εναλασσόμενη κατοικία τέκνου, ό.π., 1.

(στ) η διάθεση κάθε γονέα για εξασφάλιση υπέρ του τέκνου αξιοπρεπούς στέγης, (ζ) η ύπαρξη ικανού υποστηρικτικού περιβάλλοντος, (η) η γνώμη του ανηλίκου τέκνου (εάν προτιμά τον έναν γονέα ή επιθυμεί να μείνει και με τους δύο)⁶⁵ κ.τ.τ.⁶⁶. Επειδή, όμως, πρόκειται για ένα σύστημα, που δεν είναι καινούργιο, αλλά έχει επιλεγεί από τα δικαστήρια της ουσίας, σταχυολογουμένης της μέχρι σήμερα δημοσιευμένης νομολογίας, άλλα σχετικά κριτήρια είναι ιδίως η ανάλωση αρκετού χρόνου με τον μη συνοικούντα με το τέκνο γονέα⁶⁷, η μη ύπαρξη άλλου κατιόντος⁶⁸, η επιτυχής εφαρμογή της χρονικής κατανομής για πολλά έτη⁶⁹ κ.ά..

Η χρονική κατανομή της άσκησης της επιμελείας συνεπάγεται τα ακόλουθα θετικά αποτελέσματα, λόγω των οποίων εκλαμβάνεται ως θετική ρύθμιση από μεγάλο μέρος της νομικής κοινότητας: μέσω αυτής εξασφαλίζεται η ίση μεταχείριση των γονέων στη σχέση τους με το τέκνο τους, ενώ ενισχύονται συγχρόνως και οι δεσμοί του τελευταίου με αμφοτέρους τους πρώτους⁷⁰. Με τη χρονική κατανομή, λοιπόν, δίνεται προτεραιότητα στη διατήρηση της άμεσης προσωπικής επαφής του τέκνου με αμφοτέρους τους γονείς του⁷¹.

Ωστόσο, όπως συμβαίνει πάντοτε, έτσι και η χρονική κατανομή έχει εγείρει σοβαρές επιφυλάξεις. Η διαρκής μεταβολή περιβάλλοντος και η σύσταση και λειτουργία δύο κέντρων ζωής του τέκνου, ακόμη και ελλείψει ερίδων μεταξύ των γονέων, δυνατόν να δημιουργήσουν ανασφάλεια στο τέκνο, να διαταράξουν την ψυχική ηρεμία του και την ομαλή ανάπτυξη της προσωπικότητάς του, αφού δημιουργούνται δυσκολίες στις κοινωνικές συναναστροφές⁷² και γενικότερα πρακτικές δυσχέρειες στην καθημερινότητα του τέκνου, όπως η

---

⁶⁵ Ενδεικτικά βλ. τη Μον.Πρωτ.Αθ. 60/2017, Εφ.Α.Δ.Πολ.Δ. 2017, 55επ..

⁶⁶ Για περαιτέρω ανάλυση παραπέμπουμε σε: Βαλμαντώνης, Γ., α.ό.π..

⁶⁷ Μον.Πρωτ.Αθ. 5652/2018, Νο.Β. 2018, 1431επ., Μον.Πρωτ.Ξάνθης 250/2016, Τ.Ν.Π. «ΝΟΜΟΣ».

⁶⁸ Μον.Πρωτ.Πειρ. 1274/2020, Νο.Β. 2020, 1457επ., όπου και σύμφωνες παρατηρήσεις Χαρίτου.

⁶⁹ Μον.Πρωτ.Αθ. 7131/2017, Εφ.Α.Δ.Πολ.Δ. 2017, 951επ..

⁷⁰ Παπαχρίστου, Α., Νέες μορφές άσκησης της γονικής μέριμνας μετά το διαζύγιο, ό.π., 102.

⁷¹ Βαλμαντώνης, Γ., Εναλλασσόμενη κατοικία τέκνου, ό.π., 1.

⁷² Παπαχρίστου, Α., Νέες μορφές άσκησης της γονικής μέριμνας μετά το διαζύγιο, ό.π., 102.

αλλαγή σχολικού περιβάλλοντος, οι διάφορες δραστηριότητες κ.ο.κ.⁷³. Περαιτέρω η εναλλασσόμενη άσκηση της γονικής μέριμνας δυνατόν να οδηγήσει σε αντιφατικές αποφάσεις των γονέων τόσο σε ζητήματα ανατροφής και διαπαιδαγώγησης όσο και διοίκησης της περιουσίας⁷⁴, ενώ δεν μπορεί να αποκλεισθεί και η πιθανότητα ο ένας γονέας να διακατέχεται από αίσθημα μειωμένης ευθύνης ενόψει της επικείμενης ανάληψης της γονικής μέριμνας από τον άλλον γονέα⁷⁵. Επίσης, διατυπώθηκε και ο ενδεχόμενος κίνδυνος των συναλλαγών, υπό την έννοια ότι δεν είναι δυνατή κάθε φορά η γνώση εάν ο γονέας, με τον οποίον λαμβάνει χώρα η συναλλαγή την τάδε χρονική στιγμή, έχει και την άσκηση της γονικής μέριμνας⁷⁶. Κατόπιν των ανωτέρω, υποστηρίχθηκε σθεναρά ότι η χρονική κατανομή της άσκησης της γονικής μέριμνας και των περαιτέρω λειτουργιών της δεν εξυπηρετεί το αληθινό και βέλτιστο συμφέρον του τέκνου και για τον λόγο αυτόν θα πρέπει να αποφεύγεται⁷⁷, ενώ, περαιτέρω είχε προταθεί και η τελολογική συστολή του τέως άρθρου 1513 παρ. 1 του Α.Κ., όπως τότε ίσχυε, ούτως ώστε να αποκλείεται εντελώς η χρονική κατανομή της επιμελείας του τέκνου⁷⁸.

Μετά από την παράθεση των δύο θέσεων⁷⁹ αξίζει να τονισθεί στο σημείο αυτό ότι όλοι οι προαναφερθέντες κίνδυνοι δεν είναι κατ' ανάγκην συνέ-

---

⁷³ Γεωργιάδης, Γ., Ζητήματα από την κατανομή της άσκησης της γονικής μέριμνας μεταξύ των γονέων, Στο: Διεθνής Επιτροπή Προσωπικής Κατάστασης - Ελληνικό Τμήμα, Το πρόσωπο και η οικογένεια στο δίκαιο και την κοινωνία, αρ. 56.

⁷⁴ Παπαχρίστου, Α., Νέες μορφές άσκησης γονικής μέριμνας, ό.π., 102.

⁷⁵ Κούσουλας, Χ., Η γονική μέριμνα μετά την ανώμαλη εξέλιξη της έγγαμης σχέσης των γονέων, ό.π., 167.

⁷⁶ Για τον λόγο αυτόν προτείνεται ως δυνατή και εφικτή λύση ο συνδυασμός της λειτουργικής και της χρονικής κατανομής στο πλαίσιο του νέου άρθρου 1514 παρ. 3 του Α.Κ., υπό την έννοια ότι το Δικαστήριο μπορεί να αποφασίσει τη χρονική κατανομή μόνον επί θεμάτων επιμελείας και να αναθέτει τη διοίκηση και εκπροσώπηση στον έναν μόνον γονέα (Παπαχρίστου, Α., Νέες μορφές γονικής μέριμνας, ό.π., 102).

⁷⁷ Παπαχρίστου, Α., α.ό.π..

⁷⁸ Παπαχρίστου, Α., ό.α.π., 103.

⁷⁹ Όσον αφορά την τοποθέτηση της ελληνικής νομολογίας, δεν τυγχάνει ενιαία, αλλά υφίσταται διχογνωμία με κάθε άποψη να προσφέρει τα δικά της επιχειρήματα. Έτσι, υπάρχουν απόψεις, που απορρίπτουν τη χρονική κατανομή της επιμελείας υπό τη μορφή της εναλλασσόμενης κατοικίας ως αντίθετη στο συμφέρον του τέκνου [ενδεικτικά: Α.Π. 1016/2019, Ελ.Δ/νη 2020, 1050επ., όπου σημειώσεις Γ. Βαλμαντώνη, Εφ.Πειρ. 137/2020, Τ.Ν.Π. «ΝΟΜΟΣ», Μον.Εφ.Θεσ. 1420/2020, Εφ.Α.Δ.Πολ.Δ. 4/2021, 475επ., όπου παρατηρήσεις Μ. Ράμμου, Μον.Εφ.Αθ. 504/2019, Εφ.Α.Δ.Πολ.Δ. 2021, 73επ., Μον.Πρωτ.Αθ. 5173/2020 (ασφαλιστικά μέτρα), Μον.Πρωτ.Αθηνών 39/2015, Τ.Ν.Π. «ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ»], ενώ έχουν εκδοθεί και αποφά-

πριες της χρονικής κατανομής της επιμελείας αυτής καθ' εαυτήν. Κίνδυνος ελλοχεύει, μόνον εάν δεν εκτιμηθεί ορθώς το συμφέρον του τέκνου και, ως εκ τούτου, δεν επιλεγεί το ορθότερο και επωφελέστερο ad hoc σύστημα. Εξ άλλου, η αδυναμία πρόβλεψης των ενδεχόμενων μελλοντικών μεταβολών ως προς τις ανάγκες του τέκνου και την καταλληλότητα των γονέων είναι εκ των πραγμάτων αναπόφευκτη και συγχρόνως αναμενόμενη και, ως εκ τούτου, δεν είναι δυνατόν να οδηγήσει a priori στον αποκλεισμό του συστήματος της χρονικής κατανομής της γονικής μέριμνας. Έτσι, επί τυχόν μεταβολής των συνθηκών, βάσει των οποίων υιοθετήθηκε το σύστημα της χρονικής κατανομής, δυνατή η μεταρρύθμιση της σχετικής δικαστικής απόφασης⁸⁰. Βέβαια, πρέπει να σημειωθεί ότι πράγματι, προκειμένου να επιτευχθεί η εναλλασσόμενη ανατροφή, προϋποτίθεται η πραγματική συνεργασία των γονέων, που θα οδηγήσουν στο παραγωγικό αποτέλεσμα της ορθής ανατροφής του τέκνου⁸¹, οπότε ελλείπει αυτού του προαπαιτούμενου (λ.χ. επί ταραχώδους χωρισμού των γονέων ή απόλυτης διάστασης προσέγγισης εκ μέρους των γονέων των θεμάτων ανατροφής και διαπαιδαγώγησης του τέκνου) θα πρέπει να αποφεύγεται, δεδομένου ότι για την ομαλή και ορθή ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη του τέκνου είναι απαραίτητη η ύπαρξη σταθερού, υγιούς και αρμονικού περιβάλλοντος⁸².

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι η χρονική ή εναλλασσόμενη άσκηση της επιμελείας δεν συνιστά από κοινού άσκηση της γονικής μέριμνας, αλλά **κατανομή με τη μορφή της εναλλαγής**⁸³. Η χρονική κατανομή δεν εξασφαλίζει τη

σεις, που προσεγγίζουν διαφορετικά την ανωτέρω τάση και κατανέμουν χρονικά την επιμέλεια [Μον.Εφ.Πειρ. 298/2021, Ελ.Δ/νη 4/2021, 1188επ., όπου παρατηρήσεις Γ. Βαλμαντώνη, Μον.Πρωτ.Πειρ. 1267/2021, Τ.Ν.Π. «ΝΟΜΟΣ», Μον.Πρωτ.Νάξου 156/2017 (ασφαλιστικά μέτρα), Ελ.Δ/νη 2018, 531επ., όπου παρατηρήσεις Γ. Βαλμαντώνη, Μον.Πρωτ.Αθ. 60/2017, Τ.Ν.Π. «ΝΟΜΟΣ», Μον.Πρωτ.Πειρ. 507/2021 (ασφαλιστικά μέτρα), Τ.Ν.Π. «ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ», Μον.Πρωτ.Αθ. 7131/2017 (ασφαλιστικά μέτρα), Εφ.Α.Δ.Πολ.Δ. 10/2017, 951επ.).

⁸⁰ Κούσουλας, Χ., Η γονική μέριμνα, ό.π., 167-168.

⁸¹ Έτσι και η κρατούσα άποψη: Μον.Εφ.Θεσ. 1420/2020, Εφ.Α.Δ.Πολ.Δ. 2021, 475επ., όπου και παρατηρήσεις Ράμμου, Μον.Εφ.Αθ. 504/2019, Εφ.Α.Δ.Πολ.Δ. 2021, 73επ., Μον.Πρωτ.Αθ. 5173/2020, Εφ.Α.Δ.Πολ.Δ. 2021, 481επ., όπου και παρατηρήσεις Ράμμου, Μον.Πρωτ.Λαμ. 39/2020, Τ.Ν.Π. «ΝΟΜΟΣ».

⁸² Βλ. αναλυτικότερα στη Μον.Πρωτ.Αθ. 39/2015, Τ.Ν.Π. «ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ».

⁸³ Παντελίδου, Κ., Σύγχρονες εξελίξεις στην άσκηση της γονικής μέριμνας μετά τη διάσταση ή το διαζύγιο, Εφ.Α.Δ.Πολ.Δ., 1/2020, 1επ. και ιδίως 6.

συνεπιμέλεια⁸⁴, η ουσία της οποίας έγκειται στη συναπόφαση των γονέων και όχι στην ίση χρονική άσκηση της αποκλειστικής επιμελείας από κάθε γονέα⁸⁵, όπερ δεν υφίσταται κατά τη χρονική κατανομή της επιμελείας, αφού με εξαίρεση τις οριζόμενες στο άρθρο 1519 παρ. 1 του Α.Κ. πράξεις, η τελευταία (επιμέλεια) ασκείται αποκλειστικά από τον γονέα, στον οποίο εκείνη τη δεδομένη χρονική στιγμή έχει ανατεθεί, και εν συνεχεία από τον άλλον για τον αντίστοιχο χρόνο κ.ο.κ.. Διαφοροποιείται, λοιπόν, η χρονική κατανομή της επιμελείας από τη συνεπιμέλεια, ενώ η χρονική κατανομή δεν υποκαθιστά τη συνεπιμέλεια.

Δ3. ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΧΡΟΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΣΣΟΜΕΝΗΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Περαιτέρω, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ της χρονικής κατανομής της άσκησης της γονικής μέριμνας και κατ' επέκταση και της επιμελείας μεταξύ των γονέων και της εναλλασσόμενης κατοικίας διαμονής του τέκνου. Στην πρώτη περίπτωση υπάρχει χρονική εναλλαγή των γονέων στην άσκηση της γονικής μέριμνας, οι οποίοι και ασκούν την τελευταία περιοδικά⁸⁶. Κατά τη χρονική διάρκεια αυτής της μορφής κατανομής της άσκησης επιμέλειας το τέκνο έχει πράγματι εναλλασσόμενη κατοικία στον τόπο κατοικίας του γονέα, ο οποίος ασκεί εκείνη τη δεδομένη χρονική περίοδο την επιμέλεια με εξαίρεση τις πράξεις του άρθρου 1519 παρ. 1 του Α.Κ., όπως έγινε ανωτέρω αναλυτικότερα λόγος⁸⁷. Από την άλλη, δυνατόν να διαταχθεί από το Δικαστήριο αυτοτελώς η εναλλασσόμενη κατοικία του τέκνου, χωρίς να κατανεμηθεί και η επιμέλεια μεταξύ των γονέων, οι οποίοι εξακολουθούν από κοινού την επιμέλεια κατά το άρθρο 1513 εδ. α' του Α.Κ., ως σήμερα ισχύει, εξαιρουμένων βέβαια των πράξεων του άρθρου 1513 εδ. β' του αυτού Κώδικα, που ασκεί μό-

---

⁸⁴ Σημειώνεται εκ νέου ότι μετά τον Ν. 4800/2021 έχει εισαχθεί το σύστημα της συνεπιμελείας μετά τη λύση του γάμου ή του συμφώνου συμβίωσης, ούτως ώστε οι γονείς να εξακολουθούν να ασκούν από κοινού τη γονική μέριμνα.

⁸⁵ Παπαδοπούλου – Κλαμαρή, Δ., Άσκηση της γονικής μέριμνας μετά το διαζύγιο, Εφ.Α.Δ. Πολ.Δ. 12/2020, 1209επ. και ιδίως 1212.

⁸⁶ Φουντεδάκη, Κ., Το νέο δίκαιο των σχέσεων γονέων και παιδιών, ό.π., 39.

⁸⁷ Λέκκας, Γ., Η επιμέλεια, ό.π., 224.

νος του ο γονέας, με τον οποίον εκ περιτροπής μένει το παιδί τη δεδομένη χρονική στιγμή⁸⁸. Π.χ. το πρώτο δεκαπενθήμερο το τέκνο θα μένει με τον πατέρα (άρα στην πατρική κατοικία), το δε δεύτερο με τη μητέρα (άρα στη μητρική κατοικία), πλην όμως η επιμέλεια ασκείται πάντοτε (άρα ανεξαρτήτως του σπιτιού, στο οποίο διαμένει το τέκνο, κάθε φορά) από αμφοτέρους τους γονείς, ώστε να ισχύει το σύστημα της συνεπιμελείας ανεξαρτήτως του τόπου διαμονής του τέκνου με εξαίρεση φυσικά τις πράξεις καθημερινής φροντίδας, που κατ' άρθρον 1513 εδ. β' του Α.Κ. ασκούνται από τον γονέα, με τον οποίον τη δεδομένη χρονική στιγμή διαμένει το τέκνο⁸⁹.

Γίνεται κατανοητό, λοιπόν, κατόπιν των ανωτέρω και με βάση το άρθρο 1513 του Α.Κ. η εναλλασσόμενη κατοικία/διαμονή του τέκνου δεν ταυτίζεται με τη χρονική κατανομή της άσκησης της γονικής μέριμνας⁹⁰. Το ποιος γονέας ασκεί την επιμέλεια (χρονική κατανομή της επιμελείας) είναι ζήτημα διάφορο από το πόσον χρόνο μένει το τέκνο με τον γονέα (εναλλασσόμενη κατοικία/διαμονή), ώστε οι ανωτέρω περιπτώσεις να μην ταυτίζονται και να μην πρέπει να συγχέονται⁹¹. Η χρονική κατανομή συνδέεται με την εναλλασσόμενη κατοικία του τέκνου, καθώς, για να κατανεμηθεί χρονικά η γονική μέριμνα, το τέκνο πρέπει να διαμένει εναλλάξ με καθέναν των γονέων. Το αντίστροφο, ωστόσο, δεν ισχύει, καθώς δυνατή η παράλληλη επιλογή της εναλλασσόμενης κατοικίας του τέκνου και της συνεπιμελείας.

Έτσι, από τις ως άνω δύο εκδοχές της ισόχρονης παραμονής του τέκνου με έκαστο γονέα **είτε** υπό την από κοινού και εξ ίσου άσκηση της γονικής μέριμνας και την εναλλασσόμενη κατοικία/διαμονή **είτε** με τη μορφή της χρονικής κατανομής της επιμελείας (που συνεπάγεται και την εναλλασσόμενη κατοικία) επιλέγεται κάθε φορά στη συγκεκριμένη περίπτωση η λύση, που εξυ-

---

⁸⁸ Λέκκας, Γ., α.ό.π., 224.

⁸⁹ Λέκκας, Γ., α.ό.π., 225

⁹⁰ Αντιθέτως, στην Αγγλία η εναλλασσόμενη κατοικία («shared residence») συνεπάγεται πάντοτε την κατανομή και της άσκησης της επιμελείας («joint custody»), η οποία ασκείται κάθε φορά από τον γονέα, με τον οποίον διαμένει το τέκνο (Λέκκας, Γ., α.ό.π., 225).

⁹¹ Φουντεδάκη, Κ., Το νέο δικαιο σχέσεων γονέων και παιδιών, ό.π., 39.

πηρετεί καλύτερα το αληθινό και βέλτιστο συμφέρον του τέκνου⁹². Σε περίπτωση που δεν μπορεί να υπάρξει τέτοια συμφωνία των γονέων και έτσι αποφασίζει το Δικαστήριο, δεδομένου ότι το τελευταίο κατά το άρθρο 1514 παρ. 3 εδ. α' του Α.Κ. μπορεί να εξειδικεύει τον τρόπο επιμελείας στα κατ' ιδίαν θέματα πάντοτε με πρωτεύοντα γνώμονα το συμφέρον του τέκνου, εάν η εναλλασσόμενη κατοικία δεν εξυπηρετεί το τελευταίο (λ.χ. οι γονείς διαμένουν σε διαφορετικές πόλεις ή υπάρχει μεγάλη απόσταση μεταξύ των κατοικιών τους), η από κοινού άσκηση της επιμελείας ενισχύεται από το δικαίωμα επικοινωνίας που έχει ο μη διαμένων με το τέκνο γονέας, με αποτέλεσμα να εξασφαλίζεται η ουσιαστική συμμετοχή αμφοτέρων των γονέων στην ανατροφή και φροντίδα του⁹³.

Δ4. ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ

Όπως είδαμε και ανωτέρω, κατά το άρθρο 1514 παρ. 3 του Α.Κ. μεταξύ των δυνατοτήτων του Δικαστηρίου ελλείπει συμφωνίας των γονέων και πέραν της εξειδίκευσης του τρόπου άσκησης της γονικής μέριμνας στα κατ' ιδίαν θέματα είναι και η χρονική ή λειτουργική κατανομή της είτε ακόμη και ο συνδυασμός τους (ήτοι να καταναίμει τη γονική μέριμνα και λειτουργικά και χρονικά⁹⁴)⁹⁵. Δεν αποκλείεται δε και η περίπτωση, κατά την οποία έχει γίνει λειτουργική κατανομή μόνον ορισμένων πτυχών της επιμελείας σε καθέναν των γονέων και η ανάθεση των υπολοίπων σε αμφοτέρους από κοινού, ώστε να συνυπάρχει κατά κάποιον τρόπο το σύστημα της συνεπιμέλειας.

---

⁹² Φουντεδάκη, Κ., α.ό.π..

⁹³ Λέκκας, Γ., Η επιμέλεια του παιδιού κατά τον Αστικό Κώδικα μετά το ν. 4800/2021, ό.π., 226.

⁹⁴ Λέκκας, Γ., α.ό.π..

⁹⁵ Δυνατόν, λοιπόν, το Δικαστήριο *αφ' ενός* να αναθέσει την άσκηση της διαχείρισης της περιουσίας και της εκπροσώπησης αποκλειστικά στον έναν γονέα, *αφ' ετέρου* δε να καταναίμει χρονικά εκ περιτροπής ανά δεκαπενθήμερο την άσκηση της επιμελείας και των συναφών με αυτήν εξουσιών εκπροσώπησης του ανηλίκου σε καθέναν των γονέων του. Επίσης, μπορεί να καταναίμει *αφ' ενός* χρονικά την άσκηση της επιμελείας εκ περιτροπής ανά ημερολογιακό μήνα, *αφ' ετέρου* δε να ορίσει ότι οι γονείς από κοινού θα συνοδεύουν το ανήλικό τέκνο στις συνεδρίες ψυχολόγου (Λέκκας, Γ., Η επιμέλεια, 226).

Ωστόσο, υπάρχει διαφοροποίηση μεταξύ της χρονικής κατανομής αφ' ενός και της λειτουργικής κατανομής αφ' ετέρου· στην πρώτη (*χρονική κατανομή*) διατηρείται αυτούσιο το περιεχόμενο της γονικής μέριμνας και απλώς εναλλάσσεται χρονικά η άσκησή της⁹⁶, ενώ στη δεύτερη (*λειτουργική κατανομή*) κατανέμονται είτε οι εξουσίες της γονικής μέριμνας (επιμέλειας, διοίκησης της περιουσίας, εκπροσώπησης) είτε κατανέμονται επί μέρους πτυχές της επιμέλειας μεταξύ των γονέων⁹⁷. Ωστόσο, τόσο η μία όσο και η άλλη περίπτωση δεν είναι άνευ περιορισμών. Έτσι, όσον αφορά τα ζητήματα του άρθρου 1519 παρ. 1 του Α.Κ., ανεξαρτήτως του ποιος ασκεί αποκλειστικά την επιμέλεια τη δεδομένη χρονική περίσταση (στις περιπτώσεις της χρονικής κατανομής) ή του εάν ανήκουν στην αποκλειστική επιμέλεια του ενός γονέα (στις περιπτώσεις της λειτουργικής κατανομής), ταύτα (τα ζητήματα) αποτελούν αντικείμενο αποκλειστικά και μόνον συναπόφασης⁹⁸.

Πάντως τόσο η χρονική όσο και η λειτουργική κατανομή ανταποκρίνονται στη ratio του Ν. 4800/2021, ήτοι εξυπηρετούν το αληθινό και βέλτιστο συμφέρον του τέκνου με την ενεργή παρουσία αμφοτέρων των γονέων στην ανατροφή του και τη διατήρηση της άμεσης και ισόρροπης επαφής τους με το ίδιο το τέκνο. Για τον λόγο αυτόν πρέπει να προτιμώνται και να προκρίνονται από τον δικαστή έναντι της αποκλειστικής ανάθεσης της γονικής μέριμνας στον έναν γονέα, εφ' όσον φυσικά συντρέχουν και οι αντικειμενικές προϋποθέσεις και κριτήρια για κάτι τέτοιο.

Ε. ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΗΣ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ

Όπως αναλύθηκε ανωτέρω, από τους γονείς ή το ίδιο το Δικαστήριο μπορεί να αποφασισθεί η κατανομή της γονικής μέριμνας ή της επιμέλειας (στο σύνολό της ή έστω κάποιων πτυχών της) μεταξύ τους κατά τους δύο προαναφερθέντες τρόπους (χρονική και λειτουργική κατανομή). Μία τέτοια

⁹⁶ Στη χρονική κατανομή, επομένως, ο γονέας για όσο χρονικό διάστημα διαμένει το τέκνο μαζί του ασκεί μόνος του την επιμέλεια.

⁹⁷ Στη λειτουργική κατανομή, λοιπόν, ο γονέας ασκεί πτυχές της επιμέλειας.

⁹⁸ Φουντεδάκη, Κ., Το νέο δίκαιο των σχέσεων γονέων και παιδιών, ό.π., 69.

απόφαση, όμως, επηρεάζει αναπόδραστα και το ζήτημα της διατροφής του τέκνου.

Επί της λειτουργικής κατανομής της επιμελείας μεταξύ των γονέων, από τη στιγμή που κάθε γονέας καλύπτει απ' ευθείας τις δαπάνες, οι οποίες αντιστοιχούν στους τομείς της επιμελείας, που του έχουν ανατεθεί, ανακύπτει και το ζήτημα της κατανομής της διατροφής⁹⁹. Το εν λόγω θέμα επιχείρησε να επιλύσει το Μονομελές Εφετείο Αθηνών με την υπ' αριθμόν 4948/2015¹⁰⁰ απόφασή του, διά της οποίας υιοθέτησε τη λειτουργική κατανομή της άσκησης της επιμέλειας, αναθέτοντας στον πατέρα την άσκηση του μέρους της επιμέλειας, που αφορά την εκπαίδευση και την υγειονομική και φαρμακευτική περίθαλψη των ανηλίκων με αντίστοιχη υποχρέωσή του να καλύπτει ο ίδιος απευθείας και εξ ολοκλήρου τις σχετιζόμενες με τους εν λόγω τομείς δαπάνες (λ.χ. φοίτησης σε ιδιωτικό εκπαιδευτήριο, των πρόσθετων φροντιστηριακών μαθημάτων, εκμάθησης ξένων γλωσσών, των εν γένει εξόδων υγειονομικής περίθαλψης κ.λπ.)¹⁰¹.

Η ανωτέρω κρίση, μολονότι *prima facie* ίσως νοηθεί συμβατή και συνεπής στη λειτουργική κατανομή της επιμελείας, αντιτίθεται στην αρχή της κατανομής του συνόλου της διατροφής των τέκνων αναλόγως των δυνάμεών τους¹⁰², καθώς η απόφαση εφαρμόζει την αναλογία των δυνάμεων αποκλειστικά και μόνον στις δαπάνες τις σχετικές με τους τομείς άσκησης της επιμελείας από τη μητέρα, ενώ θεωρεί δεδομένο συγχρόνως ότι το σύνολο των ανωτέρω δαπανών (για εκπαίδευση και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη) θα πρέπει να καλύπτεται από τον πατέρα¹⁰³. Ορθότερη, όμως, θα ήταν η μεταξύ των γονέων κατανομή των δαπανών των ανηλίκων τέκνων στο σύνολό τους με βάση τις δυνάμεις τους¹⁰⁴.

---

⁹⁹ Νικολόπουλος, Π., Αλληλεπίδραση της καταβολής διατροφής ανηλίκου με την επιμέλεια και την παρεμπόδιση της επικοινωνίας, Εφ.Α.Δ.Πολ.Δ. 7/2018, 689.

¹⁰⁰ Μον.Εφ.Αθ. 4948/2015, Χρ.Ι.Δ. 2016, 29επ., όπου και παρατηρήσεις Μιχαλάκου.

¹⁰¹ Για όλα τα ανωτέρω βλ. στο: Γεωργιάδης, Γ., Ζητήματα από την κατανομή της άσκησης της γονικής μέριμνας μεταξύ των γονέων, Στο: Διεθνής Επιτροπή Προσωπικής Κατάστασης - Ελληνικό Τμήμα, Το πρόσωπο και η οικογένεια στο δίκαιο και την κοινωνία, αρ. 61.

¹⁰² Φουντεδάκη, Κ., Το νέο δίκαιο των σχέσεων γονέων και παιδιών, ό.π., 53.

¹⁰³ Νικολόπουλος, Π., Αλληλεπίδραση της καταβολής διατροφής ανηλίκου με την επιμέλεια και την παρεμπόδιση της επικοινωνίας, Εφ.Α.Δ.Πολ.Δ. 7/2018, 689.

¹⁰⁴ Επομένως, από το σύνολο των δαπανών, που καταβάλλει στην ανωτέρω περίπτωση ο πατέρας, για την κάλυψη της εκπαίδευσης και της υγειονομικής περίθαλψης των τέκνων το

Περαιτέρω, και στην περίπτωση της χρονικής κατανομής της επιμελείας ανακύπτουν ζητήματα ως προς την κατανομή της διατροφής υπέρ του τέκνου. Ειδικότερα, η κατοικία του κάθε γονέα έχει ετησίως κάποια πάγια έξοδα (λ.χ. θέρμανσης, κοινοχρήστων δαπανών, λογαριασμών κοινής ωφελείας κ.λπ.), οπότε και ο τρόπος υπολογισμού της διατροφής σε αυτό το επίπεδο γίνεται, όπως είναι σύνηθες στην καθημερινή δικαστηριακή πρακτική, με τη διαίρεση του αθροίσματος όλων των παγίων δαπανών διά δώδεκα (12) μήνες ανεξαρτήτως του χρόνου πραγματοποίησής τους, ώστε με βάση το ηλικίο αυτό και την εν λόγω κατανομή να ζητούνται και να επιδικάζονται αναλογικά σε κάθε μήνα διατροφή¹⁰⁵.

Ωστόσο, η ανωτέρω πρακτική φαίνεται ότι δεν ακολουθείται απαρέγκλιτα από όλα τα δικαστήρια της ουσίας. Φερ' ειπείν, το Μον.Πρωτ.Αθ. με την υπ' αριθμόν 60/2017¹⁰⁶ απόφασή του, το οποίο αποφάσισε τη χρονική κατανομή της γονικής μέριμνας και εν συνεχεία όρισε ότι κάθε γονέας θα καλύπτει το σύνολο των δαπανών των τέκνων κατά το χρονικό διάστημα, που ασκεί τη γονική μέριμνα και αυτά διαμένουν μαζί του. Η εν λόγω κρίση, όμως, δεν είναι ορθή, διότι κατ' αυτόν τον τρόπο κάθε γονέας δεν συμμετέχει στις πάγιες δαπάνες των τέκνων κατά τα χρονικά διαστήματα, που ασκεί την επιμέλεια ο άλλος γονέας, κάτι που οξύνει το πρόβλημα, ιδίως στις περιπτώσεις που τα τέκνα διαβιούν υπό διαφορετικές συνθήκες και επίπεδο δαπανών κατά την άσκηση της επιμελείας από κάθε γονέα τους. Συνεπώς μία τέτοια λύση αντίκειται στο βασικό κριτήριο, αυτό του βελτίστου συμφέροντος των τέκνων.

Ως λύση στην ανωτέρω προβληματική προκρίθηκε η ακόλουθη μέθοδος: να υπολογίζεται αρχικά το συνολικό ποσό των δαπανών του τέκνου και να αφαιρείται από αυτό το ποσό, που δαπανεί κάθε γονέας απ' ευθείας κατά τον χρόνο άσκησης της επιμελείας από τον ίδιο, ήτοι να υπολογίζεται με βάση την αναλογία

υπερβάλλον, ήτοι ό,τι καταβάλλει επί πλέον του αναλογούντος στις δυνάμεις του κατά τα ανωτέρω και, συνεπώς, κανονικά οφείλει, θα πρέπει να αφαιρεθεί από ό,τι θα κληθεί να καταβάλλει για τις λοιπές δαπάνες επί τη βάση της αναλογίας των δυνάμεών τους (Φουντεδάκη, Κ., Το νέο δίκαιο των σχέσεων γονέων και παιδιών, ό.π., 53). Επομένως, το επί πλέον, που έχει καταβάλει ο πατέρας, θα πρέπει να αφαιρεθεί από τα λοιπά έξοδα και θα πρέπει να καταβληθεί από τη μητέρα (Νικολόπουλος, Π., Αλληλεπίδραση καταβολής διατροφής με επιμέλεια και παρεμπόδιση επικοινωνίας, ό.π., 689).

¹⁰⁵ Νικολόπουλος, Π., Αλληλεπίδραση διατροφής με επιμέλεια και παρεμπόδιση επικοινωνίας, ό.π., 690.

¹⁰⁶ Μον.Πρωτ.Αθ. 60/2017, Τ.Ν.Π. «ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ».

του κάθε γονέα στο σύνολο των μηνιαίων δαπανών του τέκνου¹⁰⁷. Για παράδειγμα: υπάρχουν δύο (2) ανήλικα τέκνα, των οποίων οι μηνιαίες δαπάνες ανέρχονται συνολικά στις 3.000 ευρώ, για τις οποίες έχει ορισθεί ανάλογα με τις δυνάμεις των γονέων κάθε μήνα ο πατέρας να καταβάλλει 2.000 ευρώ (άρα τα $\frac{2}{3}$), η δε μητέρα 1.000 ευρώ (άρα το $\frac{1}{3}$). Επίσης, έχει αποφασισθεί η χρονική κατανομή της επιμελείας ανά δεκαπενθήμερο, άρα ανά δεκαπέντε (15) ημέρες τα τέκνα θα βρίσκονται με διαφορετικό γονέα, ώστε, εφ' όσον είναι συνολικά 3.000 ευρώ τον μήνα η διατροφή τους, το δεκαπενθήμερο ανέρχεται και για τους δύο στα 1.500 ευρώ. Συνεπώς, το μερίδιο κάθε γονέα για τη διατροφή των τέκνων το δεκαπενθήμερο διαμορφώνεται ως εξής: για τον πατέρα 1.000 ευρώ ($1.500 \times \frac{2}{3}$) και για τη μητέρα 500 ευρώ ($1.500 \times \frac{1}{3}$). Ως εκ τούτου, όταν ασκεί την επιμέλεια ο πατέρας, οφείλει η μητέρα να του καταβάλλει 500 ευρώ, ενώ στην αντίστροφη περίπτωση ο πατέρας οφείλει να καταβάλλει στη μητέρα 1.000, άρα σε τελική ανάλυση η πάγια καταβολή της διαφοράς από τον πατέρα προς τη μητέρα ανέρχεται στα 500 ευρώ ανεξαρτήτως του φορέα άσκησης της επιμελείας και του γονέα, που διαμένει την εκάστοτε χρονική στιγμή με τα τέκνα¹⁰⁸. Εάν, λοιπόν, ο πατέρας δεν τηρήσει την υποχρέωσή του, η μητέρα μπορεί να κάνει χρήση των διατάξεων του άρθρου 951 του Κ.Πολ.Δ. και του άρθρου 358 του Α.Κ. και να προβεί σε αναγκαστική εκτέλεση.

Διαφορετική βέβαια είναι η περίπτωση, κατά την οποία σε μία δικαστική απόφαση έχει οριστεί ότι ο γονέας θα καταβάλλει απ' ευθείας τις δαπάνες κατά τον χρόνο άσκησης της επιμελείας είτε ότι κάθε γονέας θα καταβάλλει τις δαπάνες, που αναλογούν στον χρόνο, που ασκεί την επιμέλεια. Έτσι, εάν ο υπόχρεος γονέας δεν εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του, ο έτερος δεν μπορεί να κάνει χρήση των ανωτέρω άρθρων, με τελικό αποτέλεσμα να βλάπτονται τα συμφέροντα των ανηλίκων τέκνων τους. Για τον λόγο αυτόν προτείνεται ως πρόσφορη λύση η μεταρρύθμιση ή ανάκληση της απόφασης, με την οποία ορίστηκε η κατά τον ανω-

---

¹⁰⁷ Νικολόπουλος, Π., Αλληλεπίδραση διατροφής με επιμέλεια και παρεμπόδιση επικοινωνίας, ό.π., 690.

¹⁰⁸ Νικολόπουλος, Π., α.ό.π..

τέρω τρόπο χρονική κατανομή της επιμελείας¹⁰⁹, με τη διαδικασία είτε των ασφαλιστικών μέτρων είτε της προσωρινής διαταγής¹¹⁰.

ΣΤ. ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

Κατόπιν των ανωτέρω γίνεται αντιληπτό ότι η διατήρηση της άσκησης της γονικής μέριμνας και της επιμελείας από αμφοτέρους τους γονείς (συνεπιμέλεια) κατ' αρχήν κρίνεται επωφελέστερη και ικανοποιεί καλύτερα το αληθινό και βέλτιστο συμφέρον του τέκνου, καθώς κρίνεται ως ιδανικότερη λύση για την εξασφάλιση τόσο της σταθερή ανάπτυξης του τέκνου όσο και του περιορισμού των δυσμενών συνεπειών του διαζυγίου σε αυτό¹¹¹, μιας και οι γονείς είναι σε θέση να διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο στη ζωή του τέκνου τους¹¹². Ο Ν. 4800/2021 παρά τις ενδεχόμενες ασάφειες και αοριστίες ως προς επί μέρους ζητήματα της γονικής μέριμνας και τυχόν άλλες πλημμέλειες στην κατάστροφή του αδιαμφισβήτητα συμβάλλει πράγματι στην επίτευξη του ανωτέρω ρόλου, ενώ αποτελεί συγχρόνως και ένα μεγάλο βήμα προόδου για μεταβολή παρωχημένων αντιλήψεων και μεθόδων, που έδιναν προβάδισμα κυρίως στη μητέρα με την παράλληλη περιθωριοποίηση του πατέρα, του οποίου ο ρόλος ουσιαστικά περιοριζόταν σε αυτόν του επισκέπτη, ώστε να δημιουργούταν συχνά και η λεγόμενη γονική αποξένωση.

Έτσι, μετά τον εκσυγχρονισμό του ελληνικού οικογενειακού δικαίου και την εναρμόνισή του πλέον προς τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά δίκαια η συνεπιμέλεια μετά τη λύση του γάμου ή του συμφώνου συμβίωσης είναι ο κανόνας και, μόνον όταν δεν είναι δυνατή ή αντίκειται ad hoc στο συμφέρον του συγκεκριμένου τέκνου, θα υιοθετείται κατά παρέκκλιση της από κοινού άσκησης της γονικής μέριμνας η είτε χρονική είτε λειτουργική κατανομή της άσκησής της

---

¹⁰⁹ Το 1^ο Τμήμα του Ιταλικού Ακυρωτικού με την υπ' αριθμόν 26.587/17-12-2009 απόφασή του έκρινε ότι η άρνηση του υπόχρεου γονέα να εκπληρώσει την υποχρέωση του για κάλυψη των δαπανών διατροφής του τέκνου θεωρήθηκε ως **ένδειξη ακαταλληλότητας και έλλειψης ενδιαφέροντος για το παιδί** (Βλ. αναλυτικότερα σε: Νικολόπουλος, Ν., Αλληλεπίδραση, διατροφής με επιμέλεια και παρεμπόδιση επικοινωνίας, ό.π., 691).

¹¹⁰ Νικολόπουλος, Π., ό.π., σελ. 690 – 691.

¹¹¹ Παπαχρίστου, Α., Νέες μορφές άσκησης γονικής μέριμνας μετά το διαζύγιο, ό.π., 100-101.

¹¹² Φουντεδάκη, Κ., Στο: Συλλογικό Έργο, Ζητήματα Γονικής Μέριμνας: Σύνοψη Πορισμάτων 7^{ου} Συνεδρίου Οικογενειακού Δικαίου, Νομική Βιβλιοθήκη, 2021, 181επ..

μεταξύ των γονέων ή ο συνδυασμός αυτών. Στην εσχάτη δε των περιπτώσεων, εφ' όσον κάτι τέτοιο δεν είναι εφικτό *in concreto*, θα υιοθετείται η αποκλειστική ανάθεσή της στον έναν γονέα.

Έτσι, το Δικαστήριο, όταν ελλείπει δικής τους συμφωνίας καταφεύγουν ενώπιον τούτου οι γονείς για τη ρύθμιση της επιμελείας, έχει εύρος επιλογών και θα κρίνει, όπως προαναφέρθηκε, με βάση τα σχετικά κριτήρια την καλύτερη *ad hoc* λύση κατά την προαναφερθείσα σειρά και σε κάθε περίπτωση έχοντας πρωταρχικό γνώμονα το αληθινό και βέλτιστο συμφέρον του τέκνου. Πάντως αξίζει να τονισθεί και στο σημείο αυτό ότι *είτε* επιλεγεί η χρονική *είτε* η λειτουργική κατανομή της γονικής μέριμνας και επιμελείας αμφότερες έχουν ευεργετική επίδραση στο ανήλικο τέκνο, δεδομένου ότι αφ' ενός στη χρονική κατανομή κατ' αρχήν κάθε γονέας ασκεί μόνος του την επιμέλεια το χρονικό διάστημα, που το παιδί διαμένει μαζί του, αφ' ετέρου δε στη λειτουργική κατανομή με την άσκηση μέρους της επιμελείας από κάθε γονέα επιτυγχάνεται τρόπον τινά ένα είδος συνεπιμελείας, άρα σε κάθε περίπτωση είναι ενεργά παρόντες οι γονείς στη ζωή, ανατροφή και φροντίδα του τέκνου τους, ενώ διατηρούνται συγχρόνως οι ομαλές σχέσεις και ο ψυχικός δεσμός των τέκνων με αμφοτέρους τους γονείς, όπερ συνάδει και με την ίδια τη *ratio* του νέου και ισχύοντος Νόμου (Ν. 4800/2021), ενώ περιορίζονται κατά κάποιον τρόπο οι δυσμενείς επιπτώσεις ύστερα από την ανώμαλη εξέλιξη της έγγαμης συμβίωσης των γονέων.

Εν κατακλείδι είναι εμφανές και με βάση όσα εκτέθηκαν ανωτέρω ότι ακόμη διανύουμε μία μεταβατική, θα έλεγε κανείς, περίοδο στη δικαστηριακή πρακτική, έως ότου εδραιωθούν οι νέες ρυθμίσεις και δημιουργηθεί μία νέα εποχή για το οικογενειακό δίκαιο μετά τον Ν. 4800/2021, ο οποίος χαίρει αποδοχής ως ευαγγελιζόμενος αλλαγές υπέρ του βέλτιστου συμφέροντος των ανηλίκων τέκνων. Βέβαια, δεν πρέπει να λησμονείται ότι κανένα νομικό κάθεστώς δεν μπορεί να αποτελέσει πανάκεια ούτε να επιφέρει ριζικές αλλαγές, παρά μόνον είναι δυνατόν να ευνοήσει την εις βάθος επεξεργασία λύσεων προς αποφυγήν παθολογικών καταστάσεων. Η τελική επιτυχία μίας λύσης

εξαρτάται, λοιπόν, και από τους ίδιους τους γονείς και τη διάθεσή τους να συνεργαστούν, να αποφασίσουν και να δράσουν υπέρ του συμφέροντος του τέκνου τους, ενώ για το ίδιο το τελευταίο, ιδίως σε μικρότερη ηλικία, είναι ήσσονος σημασίας είτε η ύπαρξη κοινής είτε αποκλειστικής επιμελείας είτε η κατανομή της γονικής μέριμνας και επιμελείας του, χρονική ή λειτουργική, μεταξύ των γονέων του.